BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐẠI NAM KHOA LUẬT

TRỊNH THU TRANG Lớp: LKT 13-01 Khóa: 13

HOẠT ĐỘNG THANH TRA CHUYÊN NGÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC CHUYÊN NGÀNH LUẬT KINH TẾ

Giảng viên hướng dẫn: TS. Nguyễn Thị Vy

HÀ NỘI 2023

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐẠI NAM KHOA LUẬT

TRỊNH THU TRANG Lớp: LKT13-01 Khóa: 13

HOẠT ĐỘNG THANH TRA CHUYÊN NGÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC CHUYÊN NGÀNH LUẬT KINH TÉ

Giảng viên hướng dẫn: TS. Nguyễn Thị Vy

HÀ NỘI 2023

LÒI CAM ĐOAN

Em xin cam đoan, những thành quả mà em nghiên cứu được trong đề tài "Hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường" là công trình nghiên cứu của cá nhân em dưới sự hướng dẫn của cô Nguyễn Thị Vy. Các nội dung mà em nghiên cứu trong đề tài là trung thực và chưa công bố dưới bất kỳ hình thức nào trước đây. Những số liệu và dữ liệu phục vụ cho việc phân tích, nhận xét, đánh giá được cá nhân em thu thập từ các nguồn khác nhau và có ghi rõ nguồn gốc thông tin. Nếu phát hiện có bất kỳ gian lận nào, em xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về nội dung bài Khoá luận của mình.

Sinh viên

Trịnh Thu Trang

LÒI CẨM ƠN

Lời đầu tiên em xin chân thành cảm ơn quý thầy cô trường Đại học Đại Nam và đặc biệt là cô Nguyễn Thị Vy là giảng viên đã trực tiếp hướng dẫn và giải đáp những thắc mắc của em trong suốt quá trình thực hiện để em có thể hoàn thành khóa luận của mình một cách tốt nhất. Dù vậy, nhưng kinh nghiệm thực tiễn của em còn gặp nhiều hạn chế, cho nên bài Khoá luận này không tránh khỏi còn nhiều thiếu sót. Chính vì vậy em rất mong nhận được những ý kiến đóng góp từ cô cũng như là các quý thầy cô trong hội đồng để em có thể cải thiện và tiến bộ nhiều hơn nữa trong tương lai.

Một lần nữa em xin được bày tỏ lòng biết ơn và tri ân sâu sắc đến quý thầy cô, bạn bè, gia đình và đặc biệt là cô Nguyễn Thị Vy người luôn hỗ trợ và sẵn sàng giúp đỡ em để e em có thể hoàn thành khóa luận một cách xuất sắc nhất.

Em xin chân thành cảm ơn!

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐƠ	DAN2
LỜI CẨM ƠN	N3
MỤC LỤC	4
MỞ ĐẦU	6
Chương 1: CO TRONG LĨNI	Ò SỞ LÝ LUẬN VỀ HOẠT ĐỘNG THANH TRA CHUYÊN NGÀNH H VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG14
	quát về tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực trường14
1.1.1.	Khái quát về thanh tra chuyên ngành14
1.1.2.	Khái niệm về quản lý thị trường18
1.1.3. trường	Tổ chức bộ máy thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị19
1.1.4. quản lý t	Cơ cấu tổ chức về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực hị trường20
•	vếu tố ảnh hưởng đến tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành vực quản lý thị trường23
1.2.1. Quản lý	Sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước đối với thanh tra chuyên ngành thị trường23
1.2.2. trường	Tổ chức và bộ máy nhân sự của thanh tra chuyên ngành Quản lý thị24
1.2.3. trường	Cơ sở vật chất và tài chính cho thanh tra chuyên ngành Quản lý thị26
Tiểu kết	chương 1
	IỰC TRẠNG VỀ TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG THANH TRA GÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG29
	trạng về cách hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý
2.1.1. ngành tr	Về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan thanh tra chuyên ong lĩnh vực quản lý thị trường29
	Về nhiệm vụ và quyền hạn của Trưởng đoàn thanh tra, thành viên Đoàn a, thanh tra viên người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên gười ra quyết định thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị
2.1.3. quản lý t	Về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực hị trường33
	trạng về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị nay34
2.2.1. tra chuye	Kết quả và nguyên nhân đạt được về tổ chức và hoạt động của thanh ên ngành về quản lý thị trường34

5	
2.2.2. Hạn chế và nguyên nhân hạn chế còn tồn tại trong tổ chức và hoạt độn của thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường4	6
Tiểu kết chương 25	1
Chương 3: CÁC YÊU CẦU, GIẢI PHÁP ĐỔI MỚI TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA THANH TRA CHUYÊN NGÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG	2
3.1 . Các đổi mới tổ chức và hoạt động đối với thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường	
3.2 . Giải pháp đổi mới tổ chức và hoạt động đối với thanh tra chuyên ngành tron lĩnh vực quản lý thị trường	_
3.2.1. Hoàn thiện pháp luật đối với thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường54	1
3.2.2. Đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của lực lượng thanh tra chuyên ngàn về quản lý thị trường5	
3.2.3. Đổi mới nội dung và hình thức hoạt động thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường5	8
3.2.4. Tăng cường hiệu quả công tác đối với các bộ, ngành có liên quan trong phối hợp liên ngành về thực hiện thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường6	3
3.2.5. Tăng cường áp dụng công nghệ thông tin - kỹ thuật6	2
3.2.6. Tăng cường công tác tuyên truyền6	2
Tiểu kết chương 36	4
KÉT LUẬN6	5
DANH MUC TÀI LIÊU THAM KHẢO6	7

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đẩy mạnh hiệu quả công tác đấu tranh chống buôn lậu, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm, hàng hóa không rõ nguồn gốc xuất xứ và các hành vi vi phạm pháp luật khác trong lĩnh vực thương mại có ý nghĩa hết sức to lớn trong việc tạo lập môi trường phát triển thương mại lành mạnh tại Việt Nam. Thời gian qua, công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả của các lực lượng chức năng, trong đó phải kể đến lực lượng Quản lý thị trường đã góp phần vào việc bình ổn thị trường, thiết lập lại trật tự, kỷ cương trong hoạt động thương mại trên thị trường, tạo nên một môi trường kinh doanh lành mạnh, bình đẳng, thu hút nhiều đầu tư cả trong và quốc tế, thúc đẩy giao lưu hàng hóa và bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng.

Đặc biệt là trong thời gian qua, khi đất nước ta phải chịu tác động đến từ đại dịch, các đối tượng đã thay đổi phương thức, thủ đoạn vi phạm, chuyển từ các hình thức kinh doanh, buôn bán truyền thống sang kinh doanh buôn bán trên môi trường số, hoặc các nền tảng trên mạng xã hội với các hình thức ngày càng tinh vi. Hành vi vi phạm của các đối tượng chủ yếu là hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc, hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ...

Vậy nên, mục đích của công tác Quản lý thị trường là làm cho thị trường phát triển lành mạnh, không còn các hành vi phạm pháp luật trên thị trường; bảo vệ tổ chức, cá nhân sản xuất kinh doanh chân chính và quyền lợi của người tiêu dùng.

Vì thủ đoạn của các đối tượng ngày càng tinh vi hơn, cho nên số lượng vụ việc xử lý của lực lượng quản lý thị trường cũng không ngừng tăng lên qua các năm nhưng tình trạng buôn lậu, hàng giả, hàng hóa không đảm bảo chất lượng, không đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm và gian lận thương mại vẫn tràn lan và có khuynh hướng gia tăng cả về mức độ, quy mô ở thị trường trong nước. Lực lượng quản lý thị trường cần được tăng cường công tác phối hợp với các cơ quan chức năng có liên quan, xử lý và phát hiện các vụ việc có quy mô lớn, trọng điểm, đấu tranh và ngăn chặn các hành vi vi phạm, đặc biệt là các vụ kinh doanh hàng hóa nhập lậu có dấu hiệu buôn lậu, sản xuất hàng giả mạo nhãn hiệu. Lực lượng quản lý thị trường không làm tràn lan, không chạy theo số vụ, nhưng quyết tâm không bỏ lọt các hành vi vi

phạm nào để bảo vệ thị trường, bảo vệ các doanh nghiệp làm ăn chân chính và bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng.

Để thực hiện một nhiệm vụ quản lý nhà nước tốt thì cần phải có một cơ chế và chính sách đúng đắn, phù hợp với tình hình thực tiễn, hợp với lòng dân,... Trước thực tế đó, em đã lựa chọn đề tài: "Hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường" để làm đề tài khóa luận nhằm nghiên cứu những vấn đề lý luận, thực trạng hoạt động của thanh tra chuyên ngành và đề xuất kiến nghị đối với hệ thống pháp luật về thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Tình hình nghiên cứu về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường ở nước ta trong thời gian qua vẫn chưa được quan tâm đầy đủ. Những công trình nghiên cứu khoa học về hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường đều ít nhiều được đề cập tới.

Nghiên cứu các tài liệu hiện hành cho thấy, các công trình nghiên cứu chủ yếu tập trung vào những vấn đề chung của thanh tra nhà nước và thanh tra hành chính; hoặc là nghiên cứu thanh tra chuyên ngành ở các lĩnh vực khác như xây dựng và kế hoạch – đầu tư, tài nguyên môi trường, nội vụ,... Trong khi đó hầu như rất ít công trình nghiên cứu liên quan đến thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường.

Để viết khóa luận này, trước hết cần tìm hiểu hoạt động thanh tra chuyên ngành qua các giáo trình chuyên ngành hành chính. Trong đó phải kể đến:

- Giáo trình: "*Thanh tra và giải quyết khiếu nại, tố cáo*", năm 2009 của Trường Đại học Luật Hà Nội có trình bày về hoạt động thanh tra tại chương II, tuy nhiên hoạt động thanh tra chuyên ngành cũng chỉ được trình bày hết sức sơ lược và ngắn gọn, bao gồm định nghĩa về thanh tra chuyên ngành và một số đặc điểm của thanh tra chuyên ngành.
- Giáo trình: "*Luật Hành chính Việt Nam*" (năm 2013) của PGS. TS Nguyễn Cửu Việt đã dành riêng một Chương XX để nói về thanh tra nhà nước. Trong đó thanh tra chuyên ngành chỉ được hiểu ngắn gọn là một loại hoạt động thanh tra nhà

nước và thủ tục thanh tra chuyên ngành được trình bày theo quy định của Luật thanh tra năm 2010.

- Giáo trình: "Luật Hành chính Việt Nam", năm 2021 của Trường Đại học Luật Hà Nội có đề cập đến hoạt động của thanh tra nhà nước và thanh tra nhân dân nói chung với tư cách là một biện pháp pháp lý bảo đảm pháp chế trong quản lý hành chính nhà nước, còn hoạt động thanh tra chuyên ngành nói riêng không được đề cập đến.

Tóm lại, có thể nói vấn đề hoạt động thanh tra chuyên ngành trong các giáo trình hiện nay hoặc là không còn cập nhật, hoặc là chưa được quan tâm chú trọng. Nếu có được trình bày thì chủ yếu là ở dạng dẫn chiếu lại các quy định của pháp luật mà chưa nêu được những cơ sở lý luận cho hoạt động thanh tra chuyên ngành và chưa có nhiều phân tích hay bình luận kèm theo.

Luật Thanh tra năm 2010 được Quốc hội khóa XII thông qua tại kỳ họp thứ 8 có các quy định về thanh tra chuyên ngành theo hướng mở rộng, tăng cường hoạt động của thanh tra chuyên ngành. Quy định trên buộc các cơ quan thanh tra, cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành phải đổi mới lề lối làm việc, nâng cao chất lượng, trách nhiệm trong công tác thanh tra, đầu tư hiện đại hóa hoạt động thanh tra. Sau khi Luật mới có hiệu lực, đã có khá nhiều tác giả đi vào nghiên cứu về vấn đề tổ chức và hoạt động của thanh tra, trên cả bình diện lý luận và thực tiễn, có thể kể đến một số công trình:

- Luận văn thạc sỹ luật học: "Tổ chức và hoạt động của cơ quan thanh tra chuyên ngành ở nước ta trong giai đoạn hiện nay" năm 2012 của tác giả Nguyễn Thị Thục đề cập đến vấn đề lý luận và thực trạng hoạt động của thanh tra chuyên ngành, từ đó nêu các phương hướng và giải pháp đổi mới hoạt động của cơ quan thanh tra chuyên ngành. Tuy nhiên, do luận văn trình bày cả vấn đề tổ chức nên chưa thể tập trung đi sâu vào nghiên cứu về hoạt động thanh tra chuyên ngành. Hơn nữa, không nhiều thực trạng và giải pháp đổi mới được đưa ra về hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung phù hợp với đặc trưng của hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường.
- Luận văn thạc sỹ luật học: "Tổ chức và hoạt động của cơ quan thanh tra xây dựng ở nước ta trong giai đoạn hiện nay" năm 2013 của tác giả Đỗ Thị Khánh

Linh làm rõ khái niệm Thanh tra chuyên ngành xây dựng và đi sâu phân tích về tổ chức và hoạt động của cơ quan thanh tra xây dựng. Luận văn thạc sỹ luật học: "Hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý nhà nước về môi trường của Sở Tài nguyên và Môi trường Hà Nội" năm 2015 của tác giả Lê Thị Thu Hiền nghiên cứu về lý luận và thực tiễn công tác thanh tra chuyên ngành về môi trường, đề xuất các giải pháp tăng cường hiệu quả hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực môi trường của một cơ quan cụ thể trên một địa bàn cụ thể. Luận văn thạc sỹ luật học: "Hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực kế hoạch và đầu tư từ thực tiễn tại tỉnh Hưng Yên" năm 2016 của tác giả Mai Thị Anh Thư. Ba công trình nghiên cứu này bước đầu cũng nêu được một số cơ sở lý luận của hoạt động thanh tra chuyên ngành, tuy nhiên hoạt động thanh tra chuyên ngành ở những lĩnh vực khác nhau lại mang những đặc trưng rất riêng.

Ngoài ra còn có thể kể đến các bài viết của tác giả:

- Bài viết "Những khó khăn, vướng mắc trong thực hiện các quy định pháp luật về hoạt động thanh tra chuyên ngành" của Thạc sỹ Nguyễn Thị Hải Yến đăng trên tạp chí Thanh tra số 06/2014 nêu cụ thể 5 vấn đề còn khó khăn, vướng mắc trong hoạt động thanh tra chuyên ngành: Việc lập kế hoạch thanh tra; việc gửi kế hoạch thanh tra; việc sử dụng con dấu của Đoàn thanh tra chuyên ngành; về việc thực hiện quyền thanh tra; về trình tự, thủ tục và các hoạt động khác trong hoạt động thanh tra chuyên ngành. Bài viết từ năm 2014 cho đến nay có vấn đề còn nguyên tính thời sự, cũng có vấn đề đã có nghị định hoặc thông tư mới giải quyết.
- Bài viết "Các yếu tố đảm bảo thực hiện quyền, nghĩa vụ của đối tượng thanh tra trong việc thực hiện kết luận thanh tra" của hai tác giả Nguyễn Đình Bính và Trần Thị Bình Minh đăng trên Tạp chí Thanh tra số 03/2015 trình bày về 5 yếu tố có ảnh hưởng chủ yếu đến việc thực hiện quyền, nghĩa vụ của đối tượng thanh tra trong việc thực hiện kết luận thanh tra, bài viết có những định hướng cơ bản nhằm giải quyết khâu yếu nhất trong hoạt động thanh tra nói chung và thanh tra chuyên ngành nói riêng hiện nay.

Nhìn chung thì các công trình nghiên cứu hay các bài viết đều có những đóng góp nhất định về mặt lý luận và thực tiễn cho công tác nghiên cứu về hoạt động thanh tra. Tuy nhiên, phần trình bày về hoạt động thanh tra chuyên ngành cũng chỉ

gói gọn lại trong một phần nhỏ của công trình hoặc những bài viết ngắn. Mặc dù như vậy, nhưng những công trình khoa học và bài viết đã được công bố ấy đều là tài liệu tham khảo có giá trị cho việc nghiên cứu chuyên sâu hơn về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực mới. Xuất phát từ những thực tiễn, trên cơ sở thừa kế kết quả nghiên cứu về hoạt động thanh tra chuyên ngành của các công trình nghiên cứu trước đó, Khoá luận sẽ tập trung nghiên cứu và phân tích về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường tại Việt Nam.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài

3.1. Mục đích nghiên cứu của Khoá luận

Khóa luận nghiên cứu các vấn đề lý luận về hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường; đánh giá thực trạng của tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản Lý thị trường; qua đó đề xuất những giải pháp kiện toàn hệ thống luật pháp về hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản Lý thị trường nhằm góp phần đổi mới tổ chức và nâng cao hiệu quả hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu của Khóa luận

Nhiệm vụ nghiên cứu mà Khoá luận hướng đến là giải quyết những vấn đề cụ thể sau:

- Phân tích và làm sáng tỏ những vấn đề lý luận về khái niệm hay đặc điểm của thanh tra chuyên ngành, xác định rõ vị trí và vai trò của hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường, để qua đó có thể hiểu rõ hơn về vai trò của lực lương quản lý thi trường.
- Phân tích thực trạng hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường, qua đó tìm ra những kết quả đạt được, hạn chế còn tồn tại và nguyên nhân của những hạn chế.
- Đề xuất giải pháp kiện toàn về hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung và hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường nói riêng, qua đó góp phần đổi mới hoạt động và tổ chức nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của công tác thanh tra.

4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu của đề tài

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Hiện nay, theo quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành thì các hoạt động của cơ quan thanh tra các ngành, các lĩnh vực được tổ chức từ cấp Trung ương đến cấp địa phương, các cơ quan vừa có chức năng thanh tra hành chính, vừa có chức năng thanh tra chuyên ngành và một số chức năng, nhiệm vụ khác. Tuy nhiên, Khoá luận sẽ chỉ tập trung nghiên cứu đến những cơ sở lý luận về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường; thực trạng hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường; đề xuất phương hướng và giải pháp tăng cường, giải quyết những hạn chế còn tồn đọng trong hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Về nội dung, Khoá luận tập trung nghiên cứu những vấn đề lý luận và thực trạng hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường, để từ đó đề xuất phương hướng, giải pháp nhằm kiện toàn hệ thống pháp luật liên quan đến hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung và tăng cường hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường nói riêng.

Về không gian, Khoá luận được nghiên cứu trong phạm vi lãnh thổ của Việt Nam.

Về thời gian, Khoá luận được nghiên cứu trong khoảng thời gian từ năm 2018 đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

Khoá luận sử dụng chủ yếu hai phương pháp nghiên cứu là phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu cụ thể, trong đó:

- Phương pháp luận: Khoá luận ứng dụng phương pháp luận duy vật biện chứng của Chủ nghĩa Mác – Lênin, duy vật lịch sử và tư tưởng Hồ Chí Minh.
- Phương pháp nghiên cứu cụ thể: Khoá luận vận dụng phương pháp phân tích, tổng hợp so sánh, mô tả, tổng kết thực tiễn để tiến hành nghiên cứu xem xét

một cách logic các vấn đề cụ thể trong hoạt động thanh tra chuyên ngành Quản lý thị trường.

6. Những điểm mới của Khoá luận

Khoá luận kế thừa những tài liệu nghiên cứu đã được công bố trước đó về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong nước. Điểm mới của khóa luận chính là tiếp tục nghiên cứu về hoạt động thanh tra chuyên ngành Quản Lý thị trường. Để thông qua đó, khóa luận góp phần đem đến những đóng góp sau:

- Làm sáng tỏ những cơ sở lý luận về vấn đề hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường.
- Tổng kết hoạt động thanh tra chuyên ngành từ những thực tiễn của lĩnh vực Quản Lý thị trường, qua đó tìm ra kết quả đạt được và hạn chế còn tồn tại trong lĩnh vực quản lý thị trường.
- Đề xuất một số giải pháp kiện toàn đối với hệ thống luật pháp về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường nói riêng và hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung nhằm thoát khỏi những khó khăn và hạn chế còn tồn đọng.

7. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

- Khoá luận là để tổng hợp những cơ sở lý luận và thực trạng về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường, để từ đó tìm ra những điểm mạnh để phát huy, cũng như tìm ra những hạn chế còn tồn tại để khắp phục.
- Thông qua việc nghiên cứu và phân tích, khóa luận đề xuất những yêu cầu đổi mới, giải pháp kiện toàn hệ thống pháp luật về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản Lý thị trường nói riêng và hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung.
- Khoá luận có thể được sử dụng làm tài liệu tham khảo trong nghiên cứu khoa học và vận dụng thực tiễn.

8. Bố cục của Khoá luận

Ngoài lời cam đoan, lời cảm ơn, phần mở đầu, kết luận, mục lục và danh mục tham khảo thì khóa luận còn được chia thành ba chương cụ thể như sau:

Chương 1: Cơ sở lý luận về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Chương 2: Thực trạng về tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Chương 3: Các yêu cầu, giải pháp đổi mới tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ HOẠT ĐỘNG THANH TRA CHUYÊN NGÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG

1.1 Khái quát về tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

1.1.1. Khái quát về thanh tra chuyên ngành

Để có thể hiểu rõ hơn về khái niệm thanh tra chuyên ngành, trước tiên chúng ta cần phải làm rõ khái niệm về thanh tra. Thanh tra có thể được hiểu theo nghĩa đơn giản tức là một chức năng thiết yếu của cơ quan quản lý nhà nước, là việc xem xét, đánh giá, xử lý của cơ quan nhà nước đối với việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

Vậy khái niệm về thanh tra chuyên ngành là như thế nào?

Ngành là khái niệm chỉ tổng thể những đơn vị, tổ chức sản xuất – kinh doanh có cùng cơ cấu kinh tế – kỹ thuật hay các tổ chức, đơn vị hoạt động có mục đích giống nhau. Sự phân chia các mặt hoạt động xã hội thành "ngành" là kết quả phân công lao động xã hội xảy ra đồng thời với quá trình phát triển sản xuất và chuyên môn hóa các loại hoạt động khác nhau của con người. Các cơ quan quản lý ngành (Bộ) có chức năng xây dựng chiến lược, quy hoạch phát triển, quản lý phát triển khoa học và công nghệ, xây dựng và thanh tra, kiểm tra việc thực hiện pháp luật, tức là hoạt động mang tầm vĩ mô nhằm hướng quản lý nhà nước của Bộ mình đi đúng hướng, đúng mục đích và có hiệu quả. Thanh tra chuyên ngành cũng nằm trong bối cảnh này. Điều đó có nghĩa là, hoạt động thanh tra chuyên ngành xuất phát từ yêu cầu quản lý đối với toàn diện các lĩnh vực của đời sống xã hội, góp phần vào việc tăng cường trật tự, kỷ cương, nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước, là một tất yếu khách quan trong quản lý nhà nước ở các Bộ, ngành.

Hiện nay, thanh tra chuyên ngành được xác định: "là hoạt động thanh tra của cơ quan nhà nước có thẩm quyền theo ngành, lĩnh vực đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật chuyên ngành, quy định về chuyên môn – kỹ thuật, quy tắc quản lý thuộc ngành, lĩnh vực đó" (Theo khoản 3 điều 3 của Luật thanh tra năm 2010).

Như vậy, thanh tra chuyên ngành được tổ chức theo ngành, lĩnh vực quản lý nhà nước; hoạt động thanh tra chuyên ngành có thể do cơ quan thanh tra thực hiện hoặc cũng có thể do cơ quan được giao nhiệm vụ thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành, để đảm bảo ngăn chặn, phòng ngừa, xem xét, đánh giá, kết luận và xử lý kịp thời các vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước đối với ngành, lĩnh vực cụ thể.

Hiện nay, ngoài các cơ quan thanh tra chuyên ngành được tổ chức ở Bộ, cơ quan ngang Bộ và ở Sở, pháp luật còn quy định các cơ quan được giao thực hiện nhiệm vụ chức năng thanh tra chuyên ngành để xem xét, đánh giá việc chấp hành pháp luật và xử lý các hành vi phạm pháp luật của chủ thể quản lý đối với đối tượng quản lý trên một số lĩnh vực cụ thể của quản lý nhà nước. Những cơ quan này thường là cơ quan được tổ chức theo ngành dọc hoặc cơ quan thuộc Chính phủ. Cụ thể thì khái niệm về cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành "là cơ quan thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước theo ngành, lĩnh vực, bao gồm tổng cực, cực thuộc bộ, chi cực thuộc sở được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành" (Theo khoản 6 điều 3 của Luật thanh tra năm 2010)

Xuất phát từ vị trí, vai trò và việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của mình nên thanh tra chuyên ngành có những đặc trưng cơ bản như sau:

Một là, hoạt động thanh tra chuyên ngành gắn liền với hoạt động quản lý nhà nước của các chủ thể được giao chức năng quản lý theo ngành, lĩnh vực.

Thanh tra chuyên ngành gắn liền với công tác quản lý nhà nước theo các ngành, lĩnh vực. Mỗi một lĩnh vực khác nhau thì đòi hỏi phải có tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành phù hợp để bảo đảm được tính linh hoạt, kịp thời trong phát hiện và xử lý hành vi vi phạm pháp luật của các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành các quy định về quản lý nhà nước theo lĩnh vực. Chính vì vậy, khi nói đến thanh tra chuyên ngành trong nhận thức cần hiểu rộng hơn so với quy định của thanh tra chuyên ngành trong Luật thanh tra năm 2010.

Về bản chất thì thanh tra chuyên ngành là một loại hình hoạt động kiểm tra hành chính. Do đó, các cơ quan, tổ chức, đơn vị nói chung được giao quyền quản lý thì thì đều có thể hoạt động kiểm tra chuyên ngành. Đối tượng thanh tra của hoạt động thanh tra chuyên ngành là các cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân có nghĩa vụ

phải tuân thủ và chấp hành theo pháp luật vè quản lý, các quy định, tiêu chuẩn chuyên môn của ngành, lĩnh vực. Đây là những điểm khác biệt về cả nội dung và đối tượng của thanh tra chuyên ngành so với thanh tra hành chính. Nội dung của thanh tra hành chính là việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ của các chủ thể được trao quyền trên cơ sở sự phân công, phân cấp quản lý. Đối tượng của thanh tra hành chính chỉ là các chủ thể có thẩm quyền áp dụng pháp luật. Với tính chất này thì hoạt động thanh tra hành chính có thể được tổ chức thực hiện trong cả cơ quan có thẩm quyền quản lý chung và cơ quan có thẩm quyền quản lý theo ngành, lĩnh vực. Hoạt động thanh tra chuyên ngành chỉ có thể được tổ chức thực hiện trong các cơ quan, tổ chức, đơn vị có chức năng quản lý theo ngành, lĩnh vực...

Hai là, hoạt động thanh tra chuyên ngành là hình thức thực thi quyền lực nhà nước thường xuyên tác động trực tiếp đến đối tượng quản lý và gắn liền với tính cưỡng chế nhà nước.

Hoạt động thanh tra chuyên ngành là một hình thức thực thi quyền lực nhà nước và trực tiếp tác động đến các cơ quan, tổ chức, cá nhân là đối tượng quản lý trong các lĩnh vực quản lý nhà nước. Tính thường xuyên, trực tiếp của hoạt động thanh tra chuyên ngành được thể hiện ở tính đặc thù của hoạt động quản lý luôn đứng trước yêu cầu bảo đảm tính chính xác, kịp thời và linh hoạt, nên trong đa số các trường hợp thì hoạt động kiểm tra hành chính cần phải gắn liền với thẩm quyền xử lý vị phạm hành chính, đặc biệt là quyền xử phạt vị phạm hành chính. Nói cách khác thì chủ thể có thẩm quyền tiến hành hoạt động thanh tra chuyên ngành có thể xử phạt vị phạm hành chính đối với các cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân có hành vị vị phạm pháp luật, xâm phạm đến trật tự quản lý theo ngành, lĩnh vực. Đây chính là căn cứ thực tế mà trong quá trình xây dựng các văn bản pháp luật về xử lý vị phạm hành chính nói chung và xử phạt vị phạm hành chính nói riêng đều đề cập đến thẩm quyền xử phạt của thanh tra chuyên ngành.

Ba là, thanh tra chuyên ngành là hoạt động thanh tra nhà nước mang tính chuyên sâu về nghiệp vụ ngành, lĩnh vực chuyên môn. Tính chất này chi phối toàn bộ hoạt động thanh tra của mỗi ngành, mỗi lĩnh vực.

Hoạt động quản lý điều hành của Thủ trưởng các cơ quan thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành phải căn cứ vào tính chất của từng ngành, lĩnh vực

chuyên môn đó. Thanh tra chuyên ngành chính là hoạt động xem xét, đánh giá việc chấp hành pháp luật, những quy định liên quan chặt chẽ đến chuyên môn, kỹ thuật, quy tắc nói riêng. Vì vậy, người tiến hành hoạt động thanh tra chuyên ngành phải có kiến thức chuyên môn về ngành và lĩnh vực đó, vận dụng thật tốt những kiến thức để đưa ra được những kết luận chính xác.

Tiến hành thanh tra đối với các đối tượng thuộc phạm vi quản lý nhà nước chuyên ngành chính là nhầm hướng tới mục tiêu thực hiện các nội dung quản lý hành chính nhà nước theo các ngành và lĩnh vực chuyên môn. Những kiến nghị của thanh tra chuyên ngành bao giờ cũng thể hiện ti.hs chất chuyên môn và kỹ thuật, từ việc đánh giá những đặc điểm, tình hình đến việc đánh giá những ưu điểm, khuyết điểm, nguyên nhân. Quyết định xử lý và hậu quả pháp lý luôn gắn liền với tính chất chuyên môn và kỹ thuật.

Bốn là, đối tượng của thanh tra chuyên ngành là các cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân thực hiện các hoạt động liên quan và trong phạm vi quản lý của cơ quan quản lý các ngành, lĩnh vực đó.

Hoạt động thanh tra chuyên ngành được thực hiện không dựa trên bất cứ mối liên hệ phụ thuộc nào về tổ chức mà nó xuất phát từ thảm quyền quản lý theo ngành, lĩnh vực theo quy định của pháp luật. Vì vậy, đối tượng thanh tra chuyên ngành chủ yếu là các đơn vị kinh tế, tổ chức và cá nhân trong xã hội.

Qua việc tìm hiểu về sự ra đời và một số đặc điểm của hoạt động thanh tra chuyên ngành, chúng ta có thể hiểu rõ, hoạt động thanh tra chuyên ngành là hoạt động thanh tra của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền theo ngành, lĩnh vực đối với cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật chuyên ngành, quy định về chuyên môn – kỹ thuật, quy tắc quản lý thuộc ngành, lĩnh vực đó. Hoạt động thanh tra chuyên ngành chỉ xem xét, đánh giá đối tượng thanh tra trên một hoặc một số mặt hoạt động nhất định liên quan đến thẩm quyền của các cơ quan quản lý nhà nước chuyên ngành.

1.1.2. Khái niệm về quản lý thi trường

Trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta hiện nay, các hoạt động sản xuất, kinh doanh, lưu thông hàng hóa ngày càng gia tăng. Việc tăng cường quản lý thị trường nhằm phòng, chống xử lý các hành vi kinh doanh bất hợp pháp như kinh doanh hàng hóa buôn lậu; sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng kém chất lượng, hàng cấm, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ; hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; hành vi vi phạm pháp luật về an toàn thực phẩm và gian lận thương mại;... Như vậy, có thể hiểu quản lý nhà nước trong lĩnh vực quản lý thị trường "là hoạt động quản lý chuyên ngành, do chủ thể có thẩm quyền tiến hành nhằm tổ chức thực thi pháp luật về phòng, chống, xử lý các hành vi kinh doanh bất hợp pháp theo pháp luật quy định để bảo vệ lợi ích của nhà nước và bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng". Xuất phát từ hoạt động quản lý thị trường là một lĩnh vực quản lý chuyên ngành nên hoạt động đó có những đặc trưng nổi bật sau đây.

Thứ nhất, chủ thể có thẩm quyền tiến hành hoạt động quản lý nhà nước về thị trường là các cơ quan nhà nước. Cụ thể là Bộ Công Thương thực hiện chức năng quản lý nhà nước về thị trường; Tổng cục Quản lý thị trường là cơ quan trực thuộc Bộ Công Thương thực hiện chức năng tham mưu, giúp Bộ trưởng Bộ Công Thương quản lý nhà nước về thị trường; Cục Quản lý thị trường là cơ quan trực thuộc Tổng cục Quản lý thị trường; Đội Quản lý thị trường thuộc Cục Quản lý thị trường và các cán bộ, công chức, tiến hành các hoạt động về quản lý thị trường như đã nêu ở trên.

Thứ hai, đối tượng chịu sự quản lý của nhà nước trong lĩnh vực thị trường là các cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân tham gia các hoạt động kinh doanh hàng hóa nhật khẩu; sản xuất, buôn bán hàng hóa ,... Bảo đảm để các hoạt động đó được thực hiện đúng quy định mà pháp luật đề ra nhằm bảo vệ lợi ích của nhà nước, bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng.

Thứ ba, nội dung quản lý nhà nước đối với lực lượng Quản lý thị trường bao gồm: Xây dựng và chỉ đạo thực hiện chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển lực lượng Quản lý thị trường; Ban hành và tổ chức thực hiện văn bản quy phạm pháp luật về lực lượng Quản lý thị trường; Hướng dẫn, thực hiện và tuyên truyền pháp

luật liên quan đến hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; Quy định về tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; Đào tạo, bồi dưỡng và xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức Quản lý thị trường; Tổ chức nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ hiện đại trong hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; Thống kê nhà nước về hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; Thanh tra, kiểm tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo và xử lý hành vi phạm pháp luật có liên quan đến hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; Hợp tác quốc tế liên quan đến hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường, bao gồm trao đổi thông tin, hợp tác nghiệp vụ, ký kết và tổ chức thực hiện các thỏa thuận quốc tế.

Thứ tư, phạm vi, mục đích của quản lý thị trường là kiểm tra, kiểm soát, thanh tra và xử phạt các hành vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý thị trường trên phạm vi cả nước nhằm tổ chức thực thi pháp luật về quản lý thị trường, duy trì trật tự quản lý nhà nước đối với các hoạt động sản xuất kinh doanh, lưu thông hàng hóa, xuất nhập khẩu hàng hóa, sở hữu trí tuệ, ... theo quy định của pháp luật.

Từ những phân tích trên, có thể hiểu Quản lý thị trường là hoạt động quản lý chuyên ngành do chủ thể có thẩm quyền tiến hành theo trình tự, thủ tục, nội dung, hình thức, nguyên tắc,... nhằm tổ chức thực thi pháp luật về phòng, chống và xử lý các hành vi kinh doanh trái pháp luật như kinh doanh hàng hóa nhập lậu; sản xuất và buôn bán hàng giả, hàng cấm, hàng kém chất lượng, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ; hành vi xâm phạm vào quyền sở hữu trú tuệ; hành vi vi phạm pháp luật về chất lượng, đo lường, giá cả, an toàn thực phẩm; hành vi vi phạm pháp luật về bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng và các hành vi gian lận thương mại theo quy định của pháp luật về lĩnh vực Quản lý thị trường và các quy định pháp luật khác có liên quan.

1.1.3. Tổ chức bộ máy thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Luật Thanh tra năm 2010 và các văn bản hướng dẫn thi hành đã xác định rõ các cơ quan thực hiện chức năng thanh tra bao gồm: Thanh tra Chính phủ, Thanh tra Bộ, Thanh tra tỉnh, Thanh tra sở, Thanh tra huyện và các cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành ở các tổng cục, cục thuộc bộ, chi cục thuộc sở. Luật thanh tra năm 2010 có quy định về thanh tra chuyên ngành theo

hướng mở rộng, tăng cường hoạt động của thanh tra chuyên ngành, hoạt động của thanh tra chuyên ngành không chỉ được tiến hành bởi Thanh tra Bộ, Thanh tra Sở, nhiệm vụ của thanh tra chuyên ngành còn được giao cho cơ quan thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành, đó là các cơ quan thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước theo ngành, theo lĩnh vực, bao gồm tổng cục, cục thuộc bộ, chi cục thuộc sở. Văn cứ theo quy định của Luật thanh tra năm 2010, các bộ, ngành, địa phương đã tổ chức sắp xếp lại các cơ quan thanh tra ở các tổng cục, cục, chi cục quản lý thị trường nhằm đảm bảo nguyên tắc mỗi bộ, ngành chỉ có một tổ chức thanh tra.

Xét về tổ chức của các cơ quan thanh tra, với quy định như trên là phù hợp với nguyên tắc tổ chức bộ máy hành chính nhà nước hiện nay, tạo sự thông suốt từ cấp Trung ương đến cấp địa phương, đồng thời không làm phát sinh thêm các cơ quan thanh tra nhưng vẫn có thể đảm bảo được vị trí, vai trò của hoạt động thanh tra trong phục vụ quản lý nhà nước, đặc biệt là hoạt động quản lý của các cơ quan quản lý theo lĩnh vực Quản lý thị trường.

1.1.4. Cơ cấu tổ chức về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Căn cứ tại Điều 3 của Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg có quy định như sau về cơ cấu tổ chức của lực lượng quản lý thị trường:

- Các tổ chức Quản lý thị trường ở trung ương gồm: Văn phòng tổng cục, Vụ tổ chức cán bộ, Vụ Tổng hợp Kế hoạch Tài chính, Vụ Chính sách Pháp chế, Vụ Thanh tra Kiểm tra, Cục nghiệp vụ quản lý thị trường. Văn phòng Tổng cục có 03 phòng và Trung tâm Thông tin truyền thông quản lý thị trường; Cục Nghiệp vụ quản lý thị trường có 04 phòng.
  - Các tổ chức Quản lý thị trường ở địa phương gồm:
- + Cục Quản lý thị trường cấp tỉnh trực thuộc Tổng cục Quản lý thị trường gồm: Cục Quản lý thị trường tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương; Cục Quản lý thị trường liên tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương. Cục Quản lý thị trường tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương có 03 phòng; Cục Quản lý thị trường thành phố Hà Nội và Cục Quản lý thị trường thành phố Hồ Chí Minh có không quá 04 phòng;

Cục Quản lý thị trường liên tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương có không quá 05 phòng.

+ Đội Quản lý thị trường cấp huyện trực thuộc Cục Quản lý thị trường cấp tỉnh gồm: Đội Quản lý thị trường huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh, thành phố thuộc thành phố trực thuộc trung ương; Đội Quản lý thị trường liên huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh, thành phố thuộc thành phố trực thuộc trung ương; Đội Quản lý thị trường chuyên ngành; Đội Quản lý thị trường cơ động. Đội Quản lý thị trường cấp huyện không tổ chức phòng.

+ Cục Quản lý thị trường cấp tỉnh và Đội Quản lý thị trường cấp huyện có tư cách pháp nhân, con dấu riêng và được mở tài khoản tại Kho bạc Nhà nước theo quy định của pháp luật.

Tổ chức và hoạt động của Quản lý thị trường là tham mưu, giúp Bộ trưởng Bộ Công Thương quản lý nhà nước và tổ chức thực thi pháp luật về phòng, chống, xử lý các hành vi kinh doanh hàng hóa nhập lậu; sản xuất và buôn bán hàng giả, hàng cấm, hành kém chất lượng, hàng hóa không rõ nguồn gốc xuất xứ; hành vi xâm phạm đến quyền sở hữu trí tuệ; hàn vi vi phạm pháp luật về chất lượng, đo lường, giá cả, vệ sinh an toàn thực phẩm; hành vi phạm pháp luật về bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng và các hành vi gian lận thương mại theo quy định của pháp luật; thực hiên chức năng thanh tra chuyên ngành theo quy định mà pháp luật đề ra. Đồng thời, để thực hiện các chức năng của mình, các cơ quan trong hệ thống tổ chức quản lý thị trường phải thực hiện những nhiệm vụ và quyền hạn nhất định.

Cụ thể là: Kiểm tra việc chấp hành pháp luật của tổ chức, cá nhân thuộc phạm vi kiểm tra được quy định tại Điều 17 của Pháp lệnh Quản lý thị trường; Thanh tra chuyên ngành; Xử lý vi phạm hành chính; Thu thập tài liệu, chứng cứ, lấy mẫu sản phẩm hàng hóa, tang vật, phương tiện có dấu hiệu vi phạm, trưng cầu giám định, kiểm nghiệm mẫu vật là hàng hóa, tài liệu, giấy tờ, vật chứng liên quan đến vi phạm pháp luật của tổ chức, cá nhân; Áp dụng các biện pháp nghiệp vụ phục vụ hoạt động kiểm tra, thanh tra chuyên ngành và xử lý vi phạm hành chính; Tuyên truyền, phổ biến, hướng dẫn thực hiện pháp luật với các tổ chức, cá nhân; Tổ chức thu thập thông tin, phân tích, đánh giá, dự báo tình hình để tham mưu, đề xuất với cấp có thẩm quyền áp dụng các biện pháp phòng ngừa, đấu tranh đối với các hành

vi vi phạm pháp luật; Xây dựng cơ sở dữ liệu về quản lý địa bàn, kết quả kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, xử lý vi phạm hành chính và cơ sở dữ liệu khác phục vụ hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; tổng hợp, báo cáo kết quả kiểm tra, thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường với cấp có thẩm quyền; đề xuất, kiến nghị ban hành, sửa đổi các quy định liên quan đến chức năng, nhiệm vụ được giao; Chủ trì, phối hợp với các cơ quan, tổ chức và cá nhân trong hoạt động kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, xử lý vi phạm hành chính; Tham mưu giúp Bộ trưởng Bộ Công thương thực hiện các nội dung quản lý nhà nước quy định tại khoản 1 Điều 4 của Pháp lệnh quản lý thị trường năm 2016 (Điều 8 Pháp lệnh quản lý thị trường năm 2016)

Bên cạnh những quy định của Pháp lệnh Quản lý thị trường năm 2016, tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành cũng được Luật thanh tra năm 2010 quy định khá cụ thể. Song, đây không phải là một tổ chức thanh tra độc lập mà cơ quan này được quy định là cơ quan được giao nhiệm vụ là thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành để thanh tra việc chấp hành pháp luật của các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật về quản lý thị trường khi tham gia các hoạt động sản xuất, kinh doanh, lưu thông hàng hóa, sở hữu trí tuệ,... Chính vì vậy, trong hoạt động của thanh tra quản lý thị trường không chỉ tuân thủ các quy định pháp luật về quản lý thị trường mà còn phải chấp hành các quy định pháp luật về thanh tra, xử phạt vi phạm hành chính,... bảo đảm tính thống nhất, hiệu lực của hệ thống pháp luật và hiệu quả quản lý nhà nước trong lĩnh vực quản lý thị trường.

Mặc dù tố chức của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường được xác định vị trí, vài trò là cơ quan được giao nhiệm vụ thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành. Song, cơ quan này vẫn phải chịu sự chỉ đạo trực tiếp từ Bộ trưởng Bộ Công Thương của cơ quan Quản lý thị trường cấp trên về tổ chức, hoạt động; vừa phải chịu sự chỉ đạo về chuyên môn, nghiệp vụ của các cơ quan thanh tra nhà nước. Đây là một trong các nguyên tắc rất quan trọng đối với tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành nói chung cũng như các cơ quan được giao nhiệm vụ thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành nói riêng như thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường hiện nay.

1.2 Các yếu tố ảnh hưởng đến tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

1.2.1. Sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước đối với thanh tra chuyên ngành Quản lý thị trường

Vai trò lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước và xã hội thể hiện cụ thể tại Điều 4 của Hiến pháp năm 2013, khẳng định Đảng Cộng sản Việt Nam là lực lượng duy nhất lãnh đạo Nhà nước và xã hội. Sự lãnh đạo chính trị của Đảng được thể hiện thông qua quyền quyết định và quyền kiểm tra, giám sát việc thực hiện đường lối chính trị. Bảo đảm và tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với nhà nước, đối với hệ thống chính trị, là yếu tố hàng đầu đảm bảo cho thắng lợi của công cuộc đổi mới và xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

Đối với hoạt động quản lý nhà nước, sự lãnh đạo của Đảng mang tính chính trị, định hướng để các cơ quan quản lý nhà nước chủ động sáng tạo bằng công cụ, phương pháp và hình thức cụ thể triển khai các hoạt động quản lý của mình. Những chủ trương, định hướng của Đảng ban hành có tác động sâu rộng và trực tiếp đến việc triển khai các nhiệm vụ cụ thể của cơ quan, tổ chức.

Thanh tra chuyên ngành Quản lý thị trường đương nhiên sẽ hoạt động dưới sự lãnh đạo của Đảng. Sự lãnh đạo của Đảng thể hiện ở tầm bao quát là các chủ trương, chính sách đối với thanh tra nói chung và thanh tra chuyên ngành nói riêng trong đó có Thanh tra chuyên ngành về Quản lý thị trường. Trong 70 năm qua, sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác Thanh tra được thể hiện rất nhiều trong các Chỉ thị, Nghị quyết, Cương lĩnh của Đảng, trong Luật thanh tra đến việc tổ chức hệ thống cơ quan thanh tra, sắp xếp, giới thiệu nhân lực trong cơ quan thanh tra và việc thực hiện các chủ trương chính sách pháp luật về thanh tra. Đảng lãnh đạo việc thực hiện công tác thanh tra từ khâu khảo sát, lập kế hoạch thanh tra đến việc tiến hành thanh tra và các hoạt động xuyên suốt trong quá trình cuộc thanh tra.

Như vậy, hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường có hiệu lực, hiệu quả như thế nào đều phụ thuộc rất nhiều vào năng lực lãnh đạo của cấp ủy Đảng. Tổ chức Đảng tại cơ quan thanh tra như thế nào thì hoạt động thanh tra trên thực tế cũng sẽ tương ứng như vậy.

1.2.2. Tổ chức và bộ máy nhân sự của thanh tra chuyên ngành Quản lý thị trường

Sinh thời, chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn "Cán bộ là cái gốc của mọi công việc", "Là nhân tố quyết định sự thành bại của Cách Mạng, gắn liền với vận mệnh của Đảng, của đất nước và của chế độ". Công việc thành công hay thất bại, đều là do cán bộ tốt hay kém. Hiện nay, ngành thanh tra có đội ngũ cán bộ đông đảo từ cấp Trung ương tới cấp địa phương, đóng vai trò quan trọng trong việc thực hiện nhiệm vụ thanh tra. Hiệu lực, hiệu quả của Thanh tra nói chung cũng như Thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường nói riêng đều phụ thuộc rất nhiều vào yếu tố chất lượng của đội ngũ cán bộ làm công tác thanh tra. Vì vậy, có thể nói, phẩm chất, kỹ năng công tác của người cán bộ thanh tra là yếu tố quan trọng quyết định đảm bảo hiệu lực, hiệu quả của công tác quản lý nhà nước.

Công tác thanh tra có tầm quan trọng cực kỳ đặc biệt, do đó, việc lựa chọn ra ai làm công tác thanh tra cũng là một vấn đề hết sức quan trọng, nó sẽ quyết định đến hiệu quả và hiệu lực của công tác thanh tra. "Thanh tra là tai mắt của trên, là người bạn của dưới" đây là quan điểm có ý nghĩa chỉ đạo thực tiễn rất sâu sắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ vị trí và vai trò đặc biệt của thanh tra trong hoạt động của nhà nước và đời sống xã hội. Nếu tách rời thanh tra, kiểm tra ra khỏi quản lý nhà nước, quản lý xã hội thì khác nào tách rời cái tai, cái mắt khỏi cơ thể con người; tách rời phương tiện nhận thức và phát triển trí tuệ của con người ra khỏi con người.

Tại Hội nghị cán bộ thanh tra toàn quốc (05/3/1960) Chủ tịch Hồ Chí Minh lại nhấn mạnh: "Có thể nói, cán bộ thanh tra là tai mắt của Đảng và Chính phủ, tại có sáng suốt thì người mới sáng suốt". Để làm được tai mắt cho Đảng, cho Chính phủ, cán bộ thanh tra phải là những người thực sự có năng lực, kinh nghiệm và uy tín, tinh thông về chuyên môn và nghiệp vụ thanh tra, nắm vững nghiệp vụ thuộc ngành, nghề của cơ quan, đơn vị đang làm việc; đồng thời phải hiểu biết sâu sắc về các vấn đề về xã hội, am hiểu luật pháp, giải quyết các mối quan hệ xã hội một cách minh bạch và công tâm theo đúng pháp luật và không trái với tập quán, đạo lý truyền thống của dân tộc. Có như vậy thì mới làm cho đối tượng thanh tra "tâm phục khẩu phục" và hoàn thành tốt công việc được giao.

Cán bộ thanh tra luôn là những người có chức vụ và quyền hạn, vì vậy rất dễ nảy sinh tình trạng quan liêu, lạm dụng chức vụ và quyền hạn, tham những trong khi thực thi công vụ. Vì vậy, đạo đức nghề nghiệp đòi hỏi người cán bộ thanh tra nhất thiết phải coi trọng và ứng xử theo những tiêu chuẩn, nguyên tắc và chuẩn mực về đạo đức nghề nghiệp của mình. Trong thực hiện nhiệm vụ, nếu người cán bộ thanh tra dễ dàng bỏ qua hoặc thậm chí ứng xử trái với những tiêu chuẩn, nguyên tắc và chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp thì bên cạnh việc làm ảnh hưởng đến hình ảnh của người cán bộ thanh tra, làm giảm hiệu lực của thanh tra, còn có thể dẫn đến tình trạng xuê xoa, dễ dãi trong xem xét, đánh giá, kết luận, thậm chí không dám nhắc nhở, phê bình hay yêu cầu chấn chỉnh những biểu hiện sai trái vì chính bản thân mình cũng là người vi phạm...

Trong thực tiễn, chúng ta thường nghe nói về rất nhiều loại kỹ năng của người cán bộ thanh tra. Ví dụ như kỹ năng phân tích, tổng hợp, tổ chức công việc, kỹ năng xử lý tình huống... hoặc cụ thể hơn như kỹ năng soạn thảo văn bản, kỹ năng xây dựng kế hoạch thanh tra... Nói chung lại thì các kỹ năng của người cán bộ thanh tra không tự nhiên mà có. Mỗi người cán bộ thanh tra lại không dễ để có thể hội tụ đầy đủ những phẩm chất, kỹ năng đó. Vì vậy, việc không ngừng trau dồi thêm kinh nghiệm và ý chí học tập suốt đời của người cán bộ thanh tra rất có ảnh hưởng đến hiệu quả của công việc được giao.

Từ những nhận định nêu trên cho thấy hiệu quả tốt hay xấu của công tác tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường phụ thuộc rất nhiều vào nhân tố quan trọng là con người và để nâng cao hiệu quả của công tác thanh tra thì Thủ trưởng cơ quan quản lý nhà nước cũng cần có những định hướng cho vấn đề nhân sự như việc xem xét bổ nhiệm, tuyển chọn, bố trí, đánh giá, xây dựng chế độ đãi ngộ đối với cán bộ, công chức thực hiện công tác thanh tra chuyên ngành.

1.2.3. Cơ sở vật chất và tài chính cho thanh tra chuyên ngành Quản lý thị trường

Cơ sở vật chất, điều kiện làm việc và chế độ đãi ngộ đối với các cán bộ thanh tra chuyên ngành là có ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng của cán bộ, công chức thực thi công vụ và nhiệm vụ được giao.

Theo điều 40 của Pháp lệnh Quản Lý thị trường năm 2016 có ghi rõ chế độ, chính sách đối với công chức quản lý thị trường như sau:

- Công chức Quản lý thị trường được hưởng lương, phụ cấp theo ngạch, bậc, chức vụ công chức chuyên ngành Quản lý thị trường, phụ cấp thâm niên và các chế độ phụ cấp khác phù hợp với tính chất, nhiệm vụ, địa bàn hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường theo quy định của Chính phủ.
- Công chức Quản lý thị trường có thành tích trong khi thực hiện hoạt động công vụ được giao được xét khen thưởng, trường hợp có vi phạm trong hoạt động công vụ thì bị xử lý theo quy định của pháp luật.
- Công chức Quản lý thị trường bị thương hoặc hy sinh trong khi thi hành công vụ được hưởng chế độ, chính sách theo quy định của pháp luật về ưu đãi người có công với cách mạng.

Đối với công tác thanh tra chuyên ngành của Thanh tra Quản lý thị trường thì cơ sở vật chất phục vụ thanh tra là điều kiện rất cần thiết đối với lực lượng thanh tra như: trụ sở làm việc, các phương tiện kỹ thuật, máy vi tính, máy ảnh, máy quay camera, trang phục, biển hiệu... có ảnh hưởng nhất định đến việc nâng cao chất lượng của công tác thanh tra. Điều kiện vật chất được trang bị đầy đủ sẽ góp phần thể hiện sự trang nghiêm của cơ quan công quyền, đội ngũ thanh tra có đủ phương tiện làm việc sẽ đảm bảo tính chủ động, nâng cao chất lượng thanh tra, họ sẽ chuyên tâm vào công việc mà không bị chi phối về điều kiện làm việc hay phương tiện làm việc.

Một trong những yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến hoạt động thanh tra chuyên ngành là chế độ đãi ngộ. Tài chính công cho công tác thanh tra chuyên ngành tốt sẽ kích thích cán bộ thanh tra hăng hái làm việc, yên tâm công tác; chống lại sự tha hóa, biến chất và bị mua chuộc. Ngược lại, nếu tài chính công không tốt,

cơ sở vật chất không hợp lý sẽ là nguyên nhân dẫn đến tình trạng lơ là công việc, trì trệ, không phần đấu nâng cao trình độ chuyên môn hay tu dưỡng đạo đức nghề nghiệp. Có thể nói, cơ sở vật chất và tài chính công cho công tác thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường chính là động lực thúc đẩy cán bộ thanh tra chuyên ngành Quản lý thị trường phần đấu hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Tiểu kết chương 1

Trong Chương 1 Khóa luận đã nêu ra những vấn đề lý luận về hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường. Từ khái niệm của hoạt động thanh tra nói chung và hoạt động thanh tra chuyên ngành nói riêng, tác giả tiến hành nghiên cứu về quản lý thị trường và thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường. Sau đó, nghiên cứu về tổ chức bộ máy của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường. Bên cạnh những khái niệm, trong Chương 1, tác giả đã phân tích tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường; các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả trong hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường, từ đó khẳng định sự cần thiết về việc phải nghiên cứu thực trạng, để đưa ra các giải pháp nhằm tăng cường hiệu quả trong hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường.

Chương 2

THỰC TRẠNG VỀ TỔ CHÚC VÀ HOẠT ĐỘNG THANH TRA CHUYÊN NGÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẨN LÝ THỊ TRƯỜNG

- 2.1 Thực trạng về cách hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường
- 2.1.1. Về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Theo Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg, ngày 10 tháng 8 năm 2018 của Thủ tướng Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Tổng Cục Quản lý thị trường.

Về chức năng, tổng cục Quản lý thị trường là tổ chức trực thuộc Bộ Công Thương, thực hiện chức năng tham mưu, giúp Bộ trưởng Bộ Công Thương quản lý nhà nước và tổ chức thực thi pháp luật về phòng, chống, xử lý các hành vi kinh doanh hàng hoá nhập lậu; sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm, hàng hoá không rõ nguồn gốc xuất xứ; hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; hành vi vi phạm pháp luật về chất lượng, đo lường, giá, an toàn thực phẩm; hành vi vi phạm pháp luật về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và các hành vi gian lận thương mại theo quy định pháp luật.

Tổng cục Quản lý thị trường có tư cách pháp nhân, con dấu có hình Quốc huy, tài khoản riêng tại Kho bạc Nhà nước và trụ sở tại thành phố Hà Nội.

Về nhiệm vụ và quyền hạn bao gồm:

Trình Bộ trưởng Bộ Công Thương để trình Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ xem xét, quyết định: Dự án luật, dự thảo nghị quyết của Quốc hội, dự án pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban Thường vụ Quốc hội; dự thảo nghị quyết, nghị định của Chính phủ; dự thảo quyết định, chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ về tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; về chế độ, chính sách đối với công chức Quản lý thị trường. Chiến lược, chương trình mục tiêu quốc gia, chương trình hành động, kế hoạch phát triển dài hạn, đề án, dự án quan trọng, dự thảo báo cáo về tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường.

Trình Bộ trưởng Bộ Công Thương xem xét, quyết định: Dự thảo thông tư, quyết định, chỉ thị và các văn bản khác về tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; về công tác kiểm tra, đấu tranh chống các hành vi vi phạm pháp luật về kinh doanh hàng hóa, dịch vụ thương mại trên thị trường và các lĩnh vực khác theo quy định của pháp luật, về chế độ, chính sách đối với công chức Quản lý thị trường thuộc thẩm quyền của Bộ trưởng. Kế hoạch hoạt động hàng năm hoặc theo giai đoạn của Tổng cục. Kiến nghị biện pháp quản lý nhà nước liên quan đến tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường.

Ban hành văn bản hướng dẫn chuyên môn, nghiệp vụ, văn bản theo quy định của pháp luật thuộc phạm vi quản lý của Tổng cục.

Tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật, chiến lược, kế hoạch, chương trình, dự án, đề án về tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; về chế độ, chính sách đối với công chức Quản lý thị trường sau khi được cấp có thẩm quyền ban hành hoặc phê duyệt.

Tổ chức thực hiện các nhiệm vụ về kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, xử lý vi phạm hành chính theo quy định của pháp luật: Chỉ đạo, hướng dẫn và thực hiện hoạt động kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, đấu tranh chống các hành vi vi phạm pháp luật trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của lực lượng Quản lý thị trường. Áp dụng các biện pháp nghiệp vụ phục vụ hoạt động kiểm tra, thanh tra chuyên ngành và xử lý vi phạm hành chính. Thu thập tài liệu, chứng cứ, lấy mẫu sản phẩm hàng hóa, tang vật, phương tiện có dấu hiệu vi phạm, trưng cầu giám định, kiểm nghiệm mẫu vật là hàng hóa, tài liệu, giấy tờ, vật chứng liên quan đến vi phạm pháp luật của tổ chức, cá nhân. Xử lý vi phạm hành chính. Chủ trì, phối hợp với các cơ quan, tổ chức và cá nhân trong hoạt động kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, xử lý vi phạm hành chính.

Kiểm tra nội bộ, giải quyết khiếu nại, tố cáo; xử lý theo thẩm quyền hoặc kiến nghị cấp có thẩm quyền xử lý hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến lực lượng Quản lý thị trường theo quy định của pháp luật; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong việc sử dụng tài sản, kinh phí được giao theo quy định của pháp luật.

Tổ chức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về các lĩnh vực thuộc phạm vi quản lý của Tổng cục.

Tổ chức thu thập thông tin, phân tích, đánh giá, dự báo tình hình để tham mưu, đề xuất với cấp có thẩm quyền áp dụng các biện pháp phòng ngừa, đấu tranh đối với các hành vi vi phạm pháp luật.

Xây dựng, vận hành và phát triển hệ thống thông tin, cơ sở dữ liệu về quản lý địa bàn, kết quả kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, xử lý vi phạm hành chính, cơ sở dữ liệu quản lý nhân sự, tài sản và cơ sở dữ liệu khác phục vụ hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường theo phân công của Bộ trưởng và quy định pháp luật; tổng hợp, báo cáo kết quả kiểm tra, thanh tra chuyên ngành, xử lý vi phạm hành chính của lực lượng Quản lý thị trường với cấp có thẩm quyền.

Tổ chức nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ, phương pháp quản lý tiên tiến trong hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường.

Quản lý tổ chức bộ máy, biên chế; cấp Thẻ kiểm tra thị trường cho công chức làm nhiệm vụ kiểm tra thị trường theo quy định pháp luật; tổ chức thực hiện và kiểm tra lực lượng Quản lý thị trường thực hiện quy định về tổ chức, tiêu chuẩn công chức, chế độ trang phục, phù hiệu, cấp hiệu, cờ hiệu, biển hiệu, ấn chỉ và Thẻ kiểm tra thị trường.

Thực hiện chế độ tiền lương và các chế độ, chính sách đãi ngộ, thi đua khen thưởng, kỷ luật, đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ đối với công chức, người lao động thuộc phạm vi quản lý của Tổng cục theo phân cấp của Bộ trưởng Bộ Công Thương và quy định của pháp luật.

Quản lý tài chính, tài sản và các nguồn lực khác được giao theo phân cấp của Bộ trưởng Bộ Công Thương và theo quy định của pháp luật.

Thực hiện hoạt động hợp tác quốc tế theo sự phân công của Bộ trưởng.

Thống kê nhà nước về hoạt động quản lý thị trường.

Thực hiện các nhiệm vụ khác do Bộ trưởng Bộ Công Thương giao và theo quy định của pháp luật. (Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg)

Cơ quan thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường bao gồm thanh tra bộ, thanh tra sở và các cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành.

Việc ban hành Luật Thanh tra năm 2010 và các văn bản hướng dẫn thi hành đã tạo khung pháp lý quan trọng để nâng cao vị trí và vai trò của các cơ quan thanh tra nói chung, thanh tra bộ, thanh tra sở, các cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành nói riêng, tăng cường tính chủ động, tính tự chịu trách nhiệm cho các cơ quan thanh tra chuyên ngành, Thủ trưởng các cơ quan thanh tra chuyên ngành trong việc ra quyết định thanh tra, kết luận thanh tra, quyết định xử lý trong và sau thanh tra.

Luật thanh tra năm 2010 đã bổ sung một số nhiệm vụ, quyền hạn nhằm nâng cao tính chủ động, tính độc lập tương đối cho các cơ quan thanh tra chuyên ngành; tập trung tăng cường các nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan thanh tra chuyên ngành; phân định và làm rõ các nhiệm vụ, quyền hạn trong hoạt động quản lý nhà nước về thanh tra với nhiệm vụ, quyền hạn trong hoạt động thanh tra chuyên ngành; nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan thanh tra chuyên ngành với nhiệm vụ, quyền hạn của người đứng đầu cơ quan thanh tra chuyên ngành. Qua theo dõi việc thực hiện các quy định pháp luật về chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của các cơ quan thanh tra tại các bộ, ngành, địa phương đã được thực hiện tốt, tạo điều kiện thuận lợi, phát huy vai trò, vị trí của các cơ quan thanh tra chuyên ngành.

2.1.2. Về nhiệm vụ và quyền hạn của Trưởng đoàn thanh tra, thành viên Đoàn thanh tra, thanh tra viên người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành, người ra quyết định thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Đối với nhiệm vụ và quyền hạn của Trưởng đoàn thanh tra chuyên ngành thì trong quá trình thanh tra, Trưởng đoàn thanh tra có các nhiệm vụ, quyền hạn được quy định tại Điều 53 của Luật Thanh tranăm 2010. So với quy định hiện hành thì Trưởng đoàn thanh tra chuyên ngành được bổ sung thêm yêu cầu tổ chức tín dụng phong tỏa tài khoản của đối tượng thanh tra. Ngoài ra, Điều 53 tiếp tục ghi nhận những quyền hạn, nhiệm vụ riêng của Trưởng đoàn thanh tra chuyên ngành và quy định rõ những quyền hạn, nhiệm vụ khác được thực hiện như Trưởng đoàn thanh

tra hành chính. Cách thể hiện này bảo đảm tính thống nhất, cụ thể, rõ ràng và dễ thực hiện.

Còn đối với nhiệm vụ và quyền hạn của thành viên Đoàn thanh tra, thanh tra viên người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành, người ra quyết định thanh tra chuyên ngành thì khi tiến hành thanh tra theo đoàn, thành viên Đoàn thanh tra, thanh tra viên người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành có nhiệm vụ, quyền hạn quy định tại Khoản 1, Khoản 2 Điều 54 của Luật Thanh tra năm 2010. Khi tiến hành thanh tra độc lập, thanh tra viên, người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành có nhiệm vụ, quyền hạn quy định tại Khoản 3 Điều 54 của Luật Thanh tra năm 2010. Nhiệm vụ, quyền hạn của người ra quyết định thanh tra chuyên ngành được quy định tại Điều 55 của Luật thanh tra năm 2010.

Nhiệm vụ, quyền hạn của Trưởng Đoàn thanh tra, thanh tra viên người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành, người ra quyết định thanh tra chuyên ngành đã được quy định cụ thể hơn qua từng điều khoản trong Luật thanh tra năm 2010 và các văn bản hướng dẫn thi hành. Theo đánh giá của các bộ, ngành, địa phương trong quá trình triển khai thạc hiện các quy định này đều thuận lợi, đáp ứng yêu cầu thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường.

2.1.3. Về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Luật Thanh tra đã quy định rõ hơn về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành, thanh tra đột xuất và phân công thanh tra viên tiến hành thanh tra độc lập. Các quy định này đã góp phần tạo thuận lợi rất nhiều cho công tác thanh tra chuyên ngành; bảo đảm nguyên tắc hoạt động thanh tra nhanh nhạy, kịp thời phát hiện và xử lý ngay các hành vi sai phạm. Đáng chú ý nhất là trong hoạt động thanh tra chuyên ngành, ngoài thanh tra theo kế hoạch, thanh tra đột xuất, Luật đã bổ sung hình thức thanh tra thường xuyên theo yêu cầu quản lý, hình thức thanh tra này giúp cho Thanh tra bộ, Thanh tra sở và cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành triển khai hoạt động thanh tra theo yêu cầu công tác quản lý và yêu cầu của Thủ trưởng cơ quan quản lý nhà nước.

Qua nắm tình hình cho thấy, các quy định về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành trong Luật thanh tra và các Nghị định hướng dẫn thi hành đã đáp ứng được những yêu cầu thực tiễn về hoạt động thanh tra chuyên ngành phải tiến hành nhanh chóng và đặc biệt là trong nhiều tình huống phải xử lý ngay các hành vi vi phạm pháp luật chuyên ngành đảm bảo pháp chế... Bên cạnh đó, pháp luật cũng quy định đặc thù liên quan đến hoạt động thanh tra chuyên ngành như việc xây dựng Kế hoạch thanh tra chuyên ngành, phê duyệt kế hoạch thanh tra... Tóm lại, trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành được Luật thanh tra và các văn bản hướng dẫn thi hành đã tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan thanh tra chuyên ngành và đáp ứng được yêu cầu thực tiễn hoạt động thanh tra.

2.2 Thực trạng về hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường hiện nay

Trong những năm vừa qua, hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường đã bám sát nội dung kế hoạch thanh tra đã được phê duyệt và triển khai đảm bảo đúng tiến độ, thời gian và nội dung thanh tra một cách hoàn hảo nhất.

Việc triển khai và thực hiện kế hoạch thanh tra chuyên ngành đã ban hành đúng trình tự quy định của pháp luật. Mỗi cuộc thanh tra được thực hiện đều đạt được mục đích, yêu cầu của nội dung quyết định thanh tra.

Qua thanh tra đã kết hợp thực hiện công tác tuyên truyền phổ biến pháp luật cho các tổ chức, cá nhân trong hoạt động thương mại, đồng thời phát hiện, ngăn chặn và xử lý kịp thời các trường hợp có hành vi vi phạm, qua đó nâng cao ý thức tư giác chấp hành pháp luật trong hoạt đông thương mai.

2.2.1. Kết quả và nguyên nhân đạt được về tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường

Thứ nhất, tổ chức bộ máy thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường được sắp xếp, kiện toàn và nâng cao kiến thức của cán bộ về hội nhập kinh tế quốc tế.

Tổ chức bộ máy của lực lượng thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường từ cấp Trung ương đến cấp địa phương được sắp xếp, kiện toàn theo hướng tinh gọn, đảm bảo tốt hoạt động có hiệu lực, hiệu quả.

Nâng cao chất lượng đội ngũ thanh tra quản lý thị trường, từng bước xây dựng lực lượng thanh tra chính quy, chuyên nghiệp: Tổng cục quản lý thị trường phối hợp với các đơn vị chức năng trong Bộ Công Thương tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ, nhất là quản lý hàng nhập lậu, hàng giả, hàng kém chất lượng, hàng nhái xuất xứ nước ngoài... cho thanh tra lĩnh vực quản lý thị trường. Đồng thời, chủ động phối hợp với các đơn vị liên quan để sửa đổi và bổ sung các chương trình, tài liệu bồi dưỡng về hội nhập quốc tế dành cho thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường để kịp thời cập nhật kiến thức, các quy định mới trong cam kết của các FTA.

Việc quan trọng là thành lập tổ chức bộ máy mới, ưu tiên hàng đầu ổn định sắp xếp và bổ nhiệm cán bộ đến nay đã hoàn thành cơ bản việc sắp xếp tổ chức, ổn định công tác cán bộ. Tổng cục đã hoàn thiện xong công tác bổ nhiệm các cấp từ cục trưởng, phó cục trưởng các cục quản lý thị trường địa phương, cho đến trưởng, phó phòng, đặc biệt hệ thống đội trưởng và phó đội trưởng. Nhiệm vụ thứ hai, liên quan đến việc nâng cao công tác đội ngũ các cán bộ, đây là nhiệm vụ rất quan trọng. Nếu so sánh mặt bằng các lực lượng cùng chức năng nhiệm vụ trong công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả hàng nhái thì quản lý thị trường hiện nay không có trường lớp đào tạo đội ngũ chính quy. Chính vì vậy, việc nâng cao trình độ kiểm soát viên quản lý đội ngũ quản lý thị trường là rất quan trọng. Tổng cục đã xây dựng khóa tập huấn, khóa đào tạo, kiểm soát viên thị trường, kiểm soát viên chính thị trường, kiểm soát viên cao cấp thị trường, cũng như mở các lớp chuyên gia chuyên ngành.

Trong năm 2019, liên quan đến việc xây dựng và hoàn thiện hạ tầng chính sách pháp luật, Tổng cục quản lý thị trường được Thủ tướng Chính phủ và Bộ Công Thương giao xây dựng 3 Nghị định mới và 3 Thông tư. Tổng cục đã hoàn thành tốt 3 Nghị định này. Trong đó có Nghị định thay thế Nghị định 185 về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực thương mại, Nghị định thay thế Nghị định 67 về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực kinh doanh xăng dầu, khí và ga và

sửa đổi Nghị định 148 hướng dẫn pháp lệnh quản lý thị trường cũng như các thông tư về hoạt động công vụ quản lý thị trường.

Thứ hai, làm tốt công tác tham mưu cho thanh tra Ban Chỉ đạo Phòng chống buôn lâu 389.

Tổng cục quản lý thị trường (Cơ quan Thường trực Ban Chỉ đạo 389 Bộ Công Thương) luôn làm tốt công tác tham mưu cho Trưởng ban trong các công tác chỉ đạo, điều hành, ban hành nhiều chương trình, kế hoạch để thực hiện hiệu quả chỉ đạo của Chính phủ, Ban chỉ đạo 389 quốc gia về công tác phòng chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; báo cáo kịp thời kết quả, tình hình triển khai nhiệm vụ cũng như những khó khăn, vướng mắc trong quá trình phối hợp triển khai nhiệm vụ để Văn phòng Thường trực 389 quốc gia kịp thời xử lý hoặc báo cáo cấp có thẩm quyền kịp thời tháo gỡ khó khăn cho các lực lượng trong phối hợp thực hiện nhiệm vụ chính trị chung; luôn tích cực, chủ động trong công tác góp ý hoàn thiện khung khổ pháp lý, các chương trình, kế hoạch công tác của Ban chỉ đạo 389 quốc gia để phối hợp với các lực lượng chức năng liên quan đến tổ chức triển khai để đảm bảo hiệu lực, hiệu quả.

Với vai trò là thường trực hoặc thành viên của Ban chỉ đạo 389 cấp tỉnh, lực lượng quản lý thị trường các địa phương đã tham mưu, đề xuất với Ủy ban nhân dân, Ban chỉ đạo 389 tỉnh, thành phố triển khai có hiệu quả Quy chế phối hợp giữa các lực lượng chức năng; thực hiện nghiêm túc, hiệu quả các chương trình, kế hoạch, đợt cao điểm tăng cường kiểm tra, kiểm soát thị trường; những vấn đề nổi cộm, phát sinh trên thị trường đã được Cục quản lý thị trường các địa phương chủ trì hoặc phối hợp với các lực lượng chức năng trên địa bàn tiến hành kiểm tra, kiểm soát, xử lý nghiêm các vi phạm như các vụ việc gian lận trong kinh doanh xăng dầu, khí hóa lỏng, thực phẩm chức năng, sản xuất, kinh doanh hàng giả, hàng kém chất lượng.

Tại các địa phương, lực lượng quản lý thị trường trên địa bàn đã phối hợp chặt chẽ với các ngành. Phối hợp với các cơ quan có liên quan thanh tra, kiểm tra về lĩnh vực giá cả, chất lượng hàng hóa, kiểm tra về kinh doanh hàng lậu, sản xuất kinh doanh hàng giả; chú trọng việc đưa các bản tin, chuyên mục về tình hình, kết quả của công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả, hàng kém chất

lượng; đồng thời công khai các kết quả điều tra, xử lý những vụ án trọng điểm, tên địa chỉ tổ chức, cá nhân vi phạm nghiêm trọng, cố tình tái phạm nhiều lần nhằm răn đe, phòng ngừa vi phạm.

Thứ ba, đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra và kiểm soát thị trường, đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại, hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, hàng cấm, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ và hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ.

Trong thời gian qua, cán bộ, công chức, thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường đã tập trung thực hiện hiệu quả nhiệm vụ, góp phần ổn định thị trường, bảo đảm quyền lợi của người tiêu dùng, cũng như các doanh nghiệp kinh doanh chân chính.

Trước tình hình buôn lậu, gian lận thương mại, sản xuất buôn bán hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, hàng cấm... trên cả nước vẫn còn có chiều hướng tăng. Thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường luôn chủ động, kiên quyết trong kiểm tra, xử lý, ngăn chặn; quản lý và giám sát chặt chẽ tình hình, không để các đối tượng trục lợi bất chính.

Thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường tiếp tục thực hiện chức năng và nhiệm vụ trong tình hình mới với những nhiệm vụ trọng tâm theo đúng kế hoạch đã được xây dựng. Trong đó có việc củng cố bộ máy tổ chức cán bộ, nâng cao chất lượng hoạt động công vụ; đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác, năng lực của công chức thanh tra quản lý thị trường; đẩy mạnh thanh tra chuyên ngành; chống các hành vi đầu cơ trục lợi, găm hàng, vi phạm pháp luật trong hoạt động thương mại.

Tổng cục quản lý thị trường đã đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra và kiểm soát thị trường, ứng phó kịp thời đối với các diễn biến bất thường, tác động tiêu cực trên thị trường cả nước, đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế. Tăng cường thanh tra, kiểm tra, kiểm soát, đấu tranh phòng, chống buôn lậu, hàng giả, hàng kém chất lượng, hàng cấm, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ và hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ trong thương mại điện tử và các ứng dụng số tại các địa bàn, lĩnh vực trọng điểm.

Mô hình tổ chức lực lượng thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường đã chứng tỏ tính ưu việt khi đánh đúng, đánh trúng vào những đường dây, ổ nhóm lớn mà trước đây chưa bao giờ làm được. Đồng thời, nâng cao hiệu quả của công tác phối hợp với các lực lượng chức năng.

Các đơn vị chức năng thuộc Tổng cục quản lý thị trường đã thực hiện các biên pháp nghiệp vu và phối hợp với các lực lương chức nặng như Bô đôi Biên phòng, Công an... tổ chức kiểm tra, triệt phá nhiều đường dây, ổ nhóm lớn trên nhiều đia bàn tỉnh, thành trên cả nước. Điển hình là bóc gỡ đường dây bán hàng giả tai các Trung tâm thương mai Sài Gòn Square, Lucky Plaza thành phố Hồ Chí Minh, phố cổ Hà Nôi, Móng Cái (Quảng Ninh). Xử lý các điểm nóng về sản xuất và kinh doanh hàng giả tại chợ Ninh Hiệp, Phú Xuyên, chợ Bến Thành. Thanh tra, kiểm tra xử lý các kho, cửa hàng bán hàng giả, hàng nhái các thương hiệu nổi tiếng thế giới tai Hưng Yên, Hải Phòng, Nha Trang. Xử lý tổng kho buôn lâu hơn 10.000m2 tại 145 Hoàng Diêu, thành phố Lào Cai. Qua những vụ việc lớn cho thấy lực hoạt động thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường đã khắc phục được điểm yếu lớn nhất từ trước đây đó là sự chia cắt theo địa bàn. Sự chỉ đạo xuyên suốt, thống nhất từ Tổng cục đến địa phương tạo thuận lợi cho các đơn vị phối hợp hành động kịp thời, khẳng định vai trò nòng cốt của Quản lý thị trường trong Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia, làm cơ sở cho sự phối hợp chặt chẽ với Ban Chỉ đạo 389 tỉnh, thành phố xử lý nhiều vụ vi phạm về buôn lậu, gian lận thương mại, hàng giả, hàng nhái.

Đấu tranh phòng ngừa, thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm tại các địa bàn, tụ điểm nổi cộm về hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ và hàng vi phạm quyền sở hữu trí tuệ, chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả hàng kém chất lượng tại các địa bàn, lĩnh vực trọng điểm.

Năm 2019, Bộ trưởng Bộ Công Thương đã phê duyệt kế hoạch thanh tra chuyên ngành 202 vụ cho 63 Cục Quản lý thị trường địa phương và 01 Cục Nghiệp vụ Quản lý thị trường. Trong số vụ thanh tra chuyên ngành được phê duyệt trong năm 2019 có một số vụ không thực hiện được do 4 nguyên chính, đó là: tổ chức cá nhân ngừng hoạt động (chiếm 40%); trùng với đợt kiểm tra chuyên ngành của các

Cục; trùng lặp giữa các đơn vị, cơ quan chức năng trong địa phương; Tổ chức cá nhân không còn kinh doanh ngành hàng đó nữa.

Cũng trong năm 2019, Thanh tra Bộ Công Thương đã thực hiện 01 cuộc thanh tra việc chấp hành quy định của pháp luật về hóa chất và 01 cuộc thanh tra việc chấp hành quy định của pháp luật về điện lực. Qua công tác thanh tra, kiểm tra chuyên ngành đã phát hiện một số vi phạm trong việc chấp hành quy định của pháp luật về quản lý và sử dụng hóa chất. Chánh Thanh tra Bộ đã ký ban hành 30 Quyết định xử phạt vi phạm hành chính với tổng số tiền là 1,2 tỷ đồng.

Năm 2021, trong điều kiện dịch bệnh Covid-19 kéo dài, tình hình buôn lậu, gian lận thương mại, sản xuất hàng giả, hàng kém chất lượng trong và sau dịch bệnh đã diễn biến phức tạp, nhưng lực lượng tiếp tục phối hợp chặt chẽ với các cơ quan, lực lượng chức năng trong việc chia sẻ thông tin, xây dựng phương án, kế hoạch đấu tranh ngăn chặn hiệu quả các hành vi vi phạm về buôn lậu, gian lận thương mại và sản xuất hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng. Trong đó, nhiều vụ việc lớn, phức tạp đã được lực lượng Quản lý thị trường và lực lượng công an phối hợp kiểm tra, vây bắt và xử lý nghiêm các hành vi phạm.

Điển hình như vụ tấn công, triệt phá kho hàng 13.726 cái túi xách, ví các loại có dấu hiệu giả mạo nhãn hiệu của Hermes, Gucci, LV, Dior tại Nam Định; kiểm tra và xử lý 8 kho hàng, cơ sở kinh doanh hàng hóa không rõ nguồn gốc, xuất xứ tại Hà Nội, Hưng Yên, tạm giữ khoảng 40 tấn hàng; vụ tạm giữ trên 4 triệu sản phẩm hàng hóa có dấu hiệu giả mạo, trị giá trên 17 tỷ đồng tại Bắc Ninh; vụ việc 21 bãi than có dấu hiệu vi phạm hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ, không có hóa đơn chứng từ, cơ quan Công an đã khởi tố, bắt tạm giam một số đối tượng để điều tra...

Thông qua triển khai các biện pháp chuyên môn, nghiệp vụ, lực lượng thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường đã làm tốt khâu quản lý địa bàn, thanh tra, kiểm tra, phát hiện và đã xử lý kịp thời một số cơ sở sản xuất, các kho, cửa hàng bán hàng giả, hàng nhái các thương hiệu nổi tiếng thế giới, thay đổi tem nhãn thành "Made in Việt Nam",... nhất là các vụ việc hàng giả, hàng nhái, hàng nhập lậu, hàng vi phạm quyền sở hữu trí tuệ nổi cộm, gây bức xúc trong dư luận xã hội. Lực lượng thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường đã tổ chức thanh tra và

xử lý một số các điểm nóng kinh doanh hàng giả, vi phạm quyền sở hữu trí tuệ tại chợ Bến Thành và Trung tâm thương mại Sài Gòn Square... ở thành phố Hồ Chí Minh. Nhiều vụ việc vi phạm về hàng lậu, gian lận thương mại, hàng giả, hàng kém chất lượng, vi phạm quyền sở hữu trí tuệ tại các tỉnh, thành phố khác như Hà Nội, Lạng Sơn, An Giang, Bình Dương, Thanh Hóa... cũng đã bị lực lượng thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường phát hiện kịp thời và xử lý nghiêm các vi phạm theo đúng quy định của pháp luật.

Lực lượng thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường luôn gắn công tác quản lý địa bàn với phân tích, đánh giá và dự báo tình hình, kịp thời phát hiện phương thức, các thủ đoạn tinh vi, tìm ra quy luật hoạt động của các đối tượng sản xuất, kinh doanh hàng giả, hàng không bảo đảm chất lượng để xây dựng phương án thanh tra chuyên đề, đột xuất. Ngăn chặn kịp thời và xử lý nghiêm các đối tượng lợi dụng chính sách đưa hàng Việt về nông thôn, các hội chợ, các hoạt động bán hàng đa cấp để buôn bán hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ.

Thứ tư, triển khai các biện pháp ứng phó với tình hình dịch bệnh Covid – 19

Căn cứ vào tình hình thị trường và tác động tiêu cực của dịch bệnh Covid – 19, Tổng cục quản lý thị trường đã kịp thời ban hành nhiều văn bản chỉ đạo nhằm ổn định thị trường, đảm bảo cung ứng hàng hóa thiết yếu phục vụ người dân trong thời gian tình hình dịch bệnh diễn biến phức tạp như: Tăng cường thanh tra, kiểm tra và giám sát, ngăn chặn tình trạng xuất khẩu khẩu trang và gạo lậu qua biên giới; tăng cường kiểm soát, ngăn chặn kịp thời hành vi lợi dụng tình hình dịch bệnh, khan hiếm hàng hóa trên thị trường để mua vét, mua gom, định giá hàng hóa bất hợp lý...

Để thực hiện chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ và Chỉ thị số 04/CT-BCT ngày 31 tháng 01 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Công Thương về việc tăng cường các giải pháp ứng phó với dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona gây ra của ngành Công Thương; tiếp theo công văn số 147/TCQLTT-CNV ngày 30 tháng 01 năm 2020, công văn số 149/TCQLTT-CNV và 155/TCQLTT-CNV ngày 31 tháng 01 năm 2020 của Tổng cục Quản lý thị trường về việc tăng cường phòng chống dịch bệnh Covid – 19 và báo cáo phòng chống

dịch Covid – 19, Tổng cục quản lý thị trường yêu cầu Cục quản lý thị trường các tỉnh, thành phố thực hiện ngay các công việc sau đây:

- * Thực hiện nghiêm chỉ đạo của Bộ trưởng Bộ Công Thương tại Chỉ thị số 04/CT-BCT, cụ thể:
- Trang bị đầy đủ dụng cụ, phương tiện để phục vụ cho cán bộ, công chức
  Quản lý thị trường bảo đảm an toàn trong quá trình thi hành nhiệm vụ
- Tăng cường công tác quản lý theo địa bàn, kiểm tra, giám sát việc niêm yết giá bán và bán đúng giá niêm yết, tập trung kiểm tra các hành vi lợi dụng tình hình khan hiếm hàng hóa trên thị trường để mua gom hàng hóa hoặc lợi dụng dịch bệnh để định giá bán hàng hóa bất hợp lý đối với hàng hóa là trang thiết bị y tế, bảo vệ sức khỏe dùng để phòng, chữa bệnh khi thị trường có biến động về cung cầu, giá cả hàng hóa do dịch bệnh của vi rút Corona. Trường hợp nếu phát hiện các hành vi nói trên thì cần xử lý nghiêm hoặc chuyển cơ quan có thẩm quyền xử lý theo quy định của pháp luật.
- Tăng cường kiểm tra, kiểm soát để ngăn chặn việc vận chuyển, buôn bán động vật hoang dã trái phép, thực phẩm tươi sống nhằm góp phần ngăn chặn nguồn bệnh lây lan.
- Chủ trì, phối hợp với các đơn vị có liên quan tổ chức các đoàn kiểm tra cao điểm về vấn đề cung ứng, phân phối các trang thiết bị y tế, bảo vệ sức khỏe dùng để phòng, chữa bệnh không để các cơ sở bán hàng đầu cơ trục lợi từ việc nhu cầu sử dụng tăng cao và xử lý nghiêm nếu có các hành vi vi phạm.
- Phối hợp với các lực lượng chức năng của thành viên Ban Chỉ đạo 389 và các cơ quan liên quan tại địa phương để thực hiện nghiêm Chỉ thị số 06/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ trong việc cấm đi lại qua các đường mòn, lối mở khu vực biên giới Việt Nam Trung Quốc; tạm đóng cửa các đường mòn, lối mở; không khuyến khích giao thương, giao lưu với Trung Quốc trong thời gian có dịch bệnh.
- * Chủ động nắm bắt thông tin, theo dõi và giám sát chặt chẽ tình hình, diễn biến dịch bệnh và thị trường để kịp thời ứng phó với các trường hợp khẩn cấp tại địa phương theo đúng chức năng và nhiệm vụ được giao. Nếu xuất hiện dấu hiệu khan hiếm đối với các mặt hàng tiêu dùng thiết yếu như lương thực, thực phẩm,

thiết bị y tế, dược phẩm, xăng dầu, gas, hàng tiêu dùng..., thì báo cáo với Ủy ban nhân dân, Ban Chỉ đạo 389 địa phương và Bộ Công Thương để chỉ đạo và phối hợp triển khai các giải pháp để bảo đảm ổn định cung cầu, lưu thông hàng hóa thiết yếu phục vụ người dân trong thời gian dịch bệnh. Đặc biệt chú ý phát hiện, xử lý kịp thời các hành vi đầu cơ trục lợi, găm hàng, tăng giá hàng hóa bất hợp lý nhưng không làm ảnh hưởng đến việc cung cấp các mặt hàng thiết yếu phục vụ người dân trong thời gian dịch bệnh.

* Cục Quản lý thị trường các tỉnh, thành phố quán triệt, chỉ đạo, triển khai quyết liệt công tác phòng chống dịch tới từng đơn vị, công chức trực thuộc, bảo đảm công tác ứng trực thường xuyên trong thời gian diễn ra dịch bệnh để kịp thời cập nhật, báo cáo diễn biến, tình hình và xử lý các tình huống phát sinh trên địa bàn.

Tổng cục trưởng Tổng cục quản lý thị trường chỉ đạo toàn lực lượng quản lý thị trường tại công văn hỏa tốc số 620 ngày 27/3/2020 về việc triển khai kế hoạch thanh tra, kiểm tra trước diễn biến phức tạp của dịch bệnh COVID -19.

Nội dung tại Chỉ thị số 15/CT-TTg ngày 27/3/2020 của Thủ tướng Chính phủ yêu cầu quyết liệt thực hiện đợt cao điểm phòng, chống dịch COVID – 19. Theo đó, nhằm tăng cường công tác phòng, chống dịch bệnh COVID – 19 đang diễn biến phức tạp và thực hiện nghiêm túc Chỉ thị số 15 của Thủ tướng Chính phủ, Tổng cục trưởng Tổng cục quản lý thị trường đã có công văn hỏa tốc số 620 ngày 27/3/2020 về việc triển khai kế hoạch thanh tra, kiểm tra trước diễn biến phức tạp của dịch bệnh COVID – 19, yêu cầu Thủ trưởng các đơn vị khẩn trương tổ chức thực hiện một số nhiệm vụ sau:

- Thực hiện nghiêm túc các chỉ đạo công văn số 430/TCQLTT-CNV ngày 07/3/2020 của Tổng cục quản về việc tăng cường phòng, chống dịch COVID – 19. Trong đó, chú trọng tập trung vào việc kiểm tra, kiểm soát và xử lý nghiêm các hành vi lợi dụng tình hình khan hiếm hàng hóa do dịch bệnh để mua gom hoặc định giá bất hợp lý đối với hàng hóa phục vụ nhu cầu thiết yếu của người dân như lương thực, thực phẩm, xăng dầu và các loại vật tư, trang thiết bị y tế phục vụ công tác phòng, chống dịch.

- Căn cứ vào tình hình thực tế, Thủ trưởng các đơn vị chủ động rà soát, điều chỉnh kế hoạch, kiểm tra định kỳ, kiểm tra nội bộ, thanh tra chuyên ngành năm 2020 một cách phù hợp nhằm thực hiện tốt công tác kiểm tra, kiểm soát cũng như công tác phòng, chống dịch bệnh và báo cáo về Tổng cục để tổng hợp và theo dõi.
- Thực hiện nghiêm túc các hướng dẫn của ngành Y tế trong công tác phòng, chống dịch bệnh COVID 19, đảm bảo an toàn sức khỏe cho công chức, người lao động trong lực lượng quản lý thị trường khi thực thi công vụ.

Đẩy mạnh phối hợp với các lực lượng chức năng nhằm tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, rà soát các hoạt động sản xuất, vận chuyển, buôn bán các mặt hàng phục vụ phòng chống dịch Covid – 19 như khẩu trang, nước rửa tay, thiết bị y tế, theo đó, kịp thời xử lý nghiêm các hành vi vi phạm theo quy định, đặc biệt chú trọng tại các vùng, địa phương đang có dịch trong bối cảnh đại dịch Covid – 19 đang lan nhanh trên thế giới.

Về công tác thanh tra, Thanh tra Bộ sẽ thanh tra việc thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân thuộc bộ; thanh tra các tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật chuyên ngành, quy định về chuyên môn – kỹ thuật, quản lý ngành, lĩnh vực thuộc phạm vi quản lý Nhà nước của Bộ; thanh tra việc mua sắm các trang thiết bị y tế, sinh phẩm, bộ kit xét nghiệm phục vụ phòng, chống dịch Covid – 19 tại các đơn vị trực thuộc.

Ngoài ra, thanh tra theo yêu cầu của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ; thanh tra đột xuất khi phát hiện có dấu hiệu vi phạm pháp luật; thanh tra lại, kiểm tra tính chính xác, hợp pháp của các kết luận thanh tra và quyết định xử lý sau thanh tra của cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành thuộc Bộ, cơ quan ngang Bộ.

Thanh tra xác định, trong hai năm 2020 - 2021, tổng số nguồn kinh phí từ ngân sách, CDC Bình Thuận dự kiến phục vụ công tác phòng, chống dịch COVID – 19 là hơn 221 tỷ đồng; trong đó ngân sách tỉnh hơn 206 tỷ đồng; nguồn ủng hộ phòng chống dịch của UBMTTQ Việt Nam tỉnh Bình Thuận là 10 tỷ đồng và nguồn kinh phí vận động, hỗ trợ, viện trợ phòng chống dịch là hơn 5,5 tỷ đồng.

CDC đã bố trí nguồn kinh phí để mua sắm trang thiết bị, vật tư y tế, sinh phẩm, kít xét nghiệm phục vụ cho việc phòng, chống dịch bệnh với tổng kinh phí hơn 198 tỷ đồng với 53 gói thầu, giá trị hợp đồng đã thực hiện hơn 190 tỷ đồng.

Đoàn Thanh tra đã thanh tra ngẫu nhiên 5 gói thầu do CDC làm chủ đầu tư.

Gói thầu 1: Mua sắm test nhanh xét nghiệm định tính kháng nguyên SARS – CoV – 2 phục vụ phòng chống dịch

Gói thầu 2: Mua sắm môi trường vận chuyển virus 3ml và que phết thu mẫu ty hầu, tiệt trùng từng cái.

Gói thầu 3: Mua sắm bộ môi trường vận chuyển bệnh phẩm 6ml.

Gói thầu 4: Mua sắm test nhanh xét nghiệm định tính kháng nguyên SARS – CoV – 2.

Gói thầu 5: Mua sắm que phết thu mẫu tỵ hầu, tiệt trùng từng cái; môi trường vận chuyển bệnh phẩm và cồn 70 độ.

Trung tâm đã thực hiện mua sắm trang thiết bị, vật tư y tế, sinh phẩm, bộ kít xét nghiệm, vắc xin, thuốc phòng, chống COVID – 19 cơ bản đã đầy đủ và đúng theo các quy định của Luật Đấu thầu, và các văn bản quy phạm pháp luật hướng dẫn việc thực hiện của Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Tài chính và UBND tỉnh Bình Thuân.

Tuy nhiên trong quá trình thực hiện, còn có một số tồn tại, hạn chế như đăng tải thông tin kế hoạch lựa chọn nhà thầu không đảm bảo thời gian 7 ngày theo quy định; đơn vị trúng thầu thực hiện bảo lãnh hợp đồng sau khi hợp đồng có hiệu lực là không đúng quy định.

Trong quá trình tổ chức thực hiện chỉ định thầu rút gọn, CDC có tiến hành lập, thẩm định, phê duyệt hồ sơ yêu cầu; có thư mời thầu gửi nhà thầu chào giá gói thầu; Tổ chuyên gia đấu thầu tiến hành lập biên bản mở thầu, đánh giá hồ sơ đề xuất; sau đó tiến hành thương thảo về hợp đồng và phê duyệt kết quả lựa chọn nhà thầu là chưa phù hợp với quy định...

Năm 2021, Bộ Công thương giao Cục quản lý thị trường Bắc Ninh thực hiện 5 cuộc thanh tra, thời gian triển khai từ quý I đến quý III; trong đó có 1 cuộc thanh tra trong quý I, 2 cuộc thanh tra trong quý II và quý III cũng có 2 cuộc thanh tra.

Theo Cục quản lý thị trường Bắc Ninh, đến nay, đơn vị đã thực hiện được 2 cuộc thanh tra về hoạt động sản xuất, kinh doanh hóa chất tại 2 doanh nghiệp. Qua đó, đã xử phạt hành chính hành vi vi phạm về nhãn hàng hóa của doanh nghiệp. Cụ thể, nhãn gốc bằng tiếng nước ngoài nhưng không có nhãn phụ bằng tiếng Việt Nam; nhãn của hàng hóa ghi không đúng nội dung bắt buộc ghi trên nhãn...

Trước diễn biến phức tạp của tình hình dịch bệnh COVID, nhất là thời điểm cuối tháng 4 khi "làn sóng" COVID – 19 bùng phát mạnh trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh, khiến mọi hoạt động bị ảnh hưởng. Để thích ứng với tình hình thực tế, Cục quản lý thị trường Bắc Ninh đã có văn bản gửi Tổng cục quản lý thị trường về việc điều chỉnh kế hoạch thanh tra năm 2021.

Theo văn bản điều chỉnh, trong tháng 4, Cục quản lý thị trường đã thanh tra 1 doanh nghiệp, còn lại 1 doanh nghiệp trong kế hoạch chưa thực hiện được do dịch COVID – 19 đang diễn biến phức tạp, tỉnh Bắc Ninh phải thực hiện giãn cách xã hội theo Chỉ thị 16/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ.

Do đó, Cục quản lý thị trường Bắc Ninh đã điều chỉnh kế hoạch thanh tra chuyên ngành thời gian thanh tra quý II, quý III của năm 2021 sang thời gian thanh tra vào quý III, quý IV của năm 2021 hoặc vào thời điểm thích hợp, tùy theo tình hình diễn biến dịch bệnh trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh.

Thứ năm, tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền.

Lực lượng quản lý thị trường tích cực tuyên truyền, phổ biến các quy định pháp luật về kiểm tra, quy định pháp luật về quản lý nhà nước, về chế tài xử phạt nhằm giúp các tổ chức, cá nhân nhận thức trong việc chấp hành các quy định của pháp luật, góp phần hạn chế các hành vi buôn bán hàng cấm, hàng nhập lậu, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng không đảm bảo chất lượng,... Đa dạng hóa các hình thức, nội dung thông tin tuyên truyền về công tác quản lý thị trường trên nhiều phương tiện truyền thông đại chúng để nâng cao nhận thức cho người dân, doanh nghiệp, các hiệp hội ngành hàng tạo sự đồng thuận cao trong triển khai các nhiệm

vụ liên quan. Qua đó, góp phần nâng cao vai trò của lực lượng quản lý thị trường đối với công tác bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng, bảo vệ các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh chân chính.

Phối hợp tốt với các cơ quan báo chí, đài phát thanh thường xuyên tuyên truyền, phổ biến các quy định của pháp luật liên quan tới hoạt động thương mại điện tử nhằm nâng cao nhận thức, ý thức chấp hành pháp luật của các tổ chức, cá nhân cũng như người dân hiểu biết và nắm rõ các hành vi vi phạm, tác hại và hậu quả của việc sử dụng các trang website, mạng xã hội để kinh doanh các loại hàng hóa vi phạm.

2.2.2. Hạn chế và nguyên nhân hạn chế còn tồn tại trong tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường

Bên cạnh những kết quả đạt được thì vẫn còn đó những bất cập nhìn từ góc độ cơ quan quản lý nhà nước tiến hành hoạt động thanh tra chuyên ngành, kiểm tra và nhìn từ góc độ đối tượng chịu sự thanh tra chuyên ngành và kiểm tra lĩnh vực quản lý thị trường.

Một là, còn lúng túng trong việc phân định hoạt động thanh tra chuyên ngành và kiểm tra, chưa có tiêu chí thống nhất lựa chọn loại hình áp dụng phù hợp.

Thực tế cho thấy sự chồng chéo và trùng lặp thanh tra chuyên ngành với hoạt động kiểm tra của Thủ trưởng cơ quan quản lý là khó tránh khỏi vì về mặt chủ thể, kiểm tra và thanh tra chuyên ngành đều cùng thuộc thẩm quyền của cơ quan quản lý nhà nước và cùng hướng tới những đối tượng như nhau. Xu hướng thanh tra hóa các hoạt động kiểm tra thông thường đang diễn ra khá phổ biến. Chỉ có rất ít cơ quan quản lý có tiêu chí phân định thanh tra chuyên ngành và kiểm tra rõ ràng như Tổng cục Thuế, phân định trên cơ sở phần mềm quản lý rủi ro, tức là nếu phần rủi ro lớn thì lập kế hoạch thanh tra và phần rủi ro ít hơn thì xây dựng kế hoạch kiểm tra. Còn về cơ bản, nhiều cơ quan quản lý nhà nước khác chưa xác định được tiêu chí cụ thể khi nào tiến hành thanh tra chuyên ngành, khi nào tiến hành kiểm tra, ranh giới xác định chỉ mang tính định tính, chưa định lượng được rõ ràng.

Hai là, thủ tục, quy trình thực hiện thanh tra chuyên ngành và kiểm tra do các cơ quan quản lý nhà nước ban hành quá nhiều khiến đối tượng bị thanh tra, kiểm tra dễ bị rối, khó phân biệt. Trong đó:

- Đoàn thanh tra chuyên ngành: Theo quy định tại Khoản 1 Điều 17 Nghị định số 07/2012/NĐ-CP còn có nhiều cách hiểu chưa thống nhất, dẫn đến việc thực hiện chưa đúng hoặc khó thực hiện, cụ thể như sau: "Đoàn thanh tra chuyên ngành có Trưởng đoàn thanh tra, Thanh tra viên, thành viên đoàn thanh tra, công chức thanh tra chuyên ngành...", như vậy, có thể hiểu Đoàn thanh tra chuyên ngành phải có 4 thành phần trên, trong thực tế sẽ không hoặc khó thực hiện được, lý do vì ở cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành (đơn vị trực thuộc, chi cục thuộc sở) sẽ không có thanh tra viên theo đúng quy định này.

- Hình thức thanh tra: Theo Điều 37 Luật thanh tra năm 2010 quy định có các hình thức thanh tra là thanh tra theo kế hoạch, thanh tra thường xuyên, thanh tra độc lập và thanh tra đột xuất. Tuy nhiên Nghị định 07/2012/NĐ-CP chỉ quy định thanh tra chuyên ngành theo kế hoạch và thanh tra chuyên ngành đột xuất. Việc thực hiện thanh tra thường xuyên như thế nào hiện vẫn chưa có văn bản hướng dẫn cụ thể, do vậy có những khó khăn trong quá trình thực hiện nhiệm vụ của cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường nói riêng và thanh tra chuyên ngành nói chung.

- Luật Thanh tra hiện hành đã quy định rõ hơn về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra. Tuy nhiên, qua thực tiễn, một số ngành phản ánh quy định về trình tự, thủ tục hoạt động thanh tra chuyên ngành hiện nay thường chỉ phù hợp với hoạt động thanh tra hành chính, thanh tra kinh tế – xã hội, thanh tra hành chính, không phù hợp hoạt động thanh tra trong lĩnh vực quản lý thị trường. Hoạt động thanh tra trong lĩnh vực quản lý thị trường mang tính chất thường xuyên, thanh tra, kiểm tra kịp thời, "bắt quả tang" tại chỗ đối với các cơ sở có vi phạm. Ngay đối với hoạt động thanh tra theo kế hoạch của ngành này, việc phải gửi Quyết định thanh tra đến đối tượng thanh tra trước khi đến thanh tra đã đánh động đối tượng thanh tra xóa dấu vết dẫn đến đoàn thanh tra chuyên ngành khó phát hiện thấy sai phạm. Bên cạnh đó, việc công bố quyết định thanh tra trước khi thanh tra đột xuất thường làm cho các đối tượng thanh tra xóa dấu vết của các hành vi đang vi phạm.

- Về thời hạn thanh tra, nhiều đoàn thanh tra thường kéo dài, vi phạm thời gian quy định của pháp luật, không đáp ứng được yêu cầu khẩn trương và kịp thời của công tác quản lý nhà nước. Thực trạng này do nhiều nguyên nhân như việc chuẩn bị, nắm bắt thông tin chưa được kỹ lưỡng; nhiều cuộc thanh tra phức tạp cần phải thẩm tra, xác minh như trong lĩnh vực đất đai; do cản trở, chống đối của đối tượng thanh tra và cũng do thời hạn thanh tra được quy định không đủ cho hoạt động đặc trưng ngành.

- Về việc gửi Kết luận thanh tra trong một số cuộc thanh tra chuyên ngành diện rộng cũng gặp vướng mắc, đối với các Kết luận thanh tra của các Đoàn thanh tra diện rộng của cơ quan được giao thực hiện nhiệm vụ và chức năng của thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường chỉ gửi Thông báo kết luận thanh tra cho đối tượng vì số lượng đối tượng của các Đoàn thanh tra này rất lớn, các kết luận về các đối tượng là khác nhau, không thể gửi toàn bộ Kết luận thanh tra đến đối tượng.

Ba là, kết quả hoạt động của các cơ quan thanh tra chưa có sự tách bạch giữa hoạt động thanh tra chuyên ngành với kiểm tra. Chính vì còn lúng túng trong việc phân định thanh tra chuyên ngành và kiểm tra nên ngay từ khâu ra Quyết định thành lập đoàn, 2 cụm từ "thanh tra, kiểm tra" thường xuất hiện đi liền với nhau; trong quá trình tiến hành cũng không rõ có sự khác nhau về nội dung, phương thức giữa 2 hình thức này. Trong Báo cáo tổng kết công tác của một số bộ, ngành, đánh giá kết quả hoạt động thanh tra, kiểm tra cũng chỉ chung chung, không tách bạch hoặc không có số liệu báo cáo về số cuộc kiểm tra theo kế hoạch, số cuộc kiểm tra đột xuất, số cuộc kiểm tra liên ngành. Hầu hết các kết quả thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành được các cơ quan báo cáo trong thời gian qua đều được phân ánh bằng kết quả xử lý đối với các cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân có vi phạm, cụ thể là các hình thức xử lý vi phạm như là cảnh cáo, thu hồi giấy phép kinh doanh, đình chỉ hoạt động, tạm đình chỉ hoạt động và xử phạt vi phạm hành chính.

Bốn là, việc bố trí lực lượng thực hiện hoạt động thanh tra chuyên ngành và kiểm tra trong các cơ quan quản lý nhà nước còn gặp nhiều khó khăn. Ngay trong nội tại tổ chức thanh tra chuyên ngành đã có sự khó khăn trong việc bố trí lực lượng phù hợp với hình thức thanh tra tương ứng. Việc phân công thanh tra viên,

công chức thanh tra chuyên ngành thuộc phạm vi quản lý tiến hành hình thức thanh tra chuyên ngành độc lập trong thực tiễn hoạt động thanh tra của một số bộ, ngành rất khó thực hiện. Nghị định 07/2012/NĐ-CP quy định về thẩm quyền của Chánh thanh tra Bộ, Chánh thanh tra Sở, Tổng cục trưởng, Cục trưởng thuộc Bộ, chi cục trưởng chi cục thuộc Sở căn cứ vào kế hoạch thanh tra phân công thanh tra viên, công chức thanh tra chuyên ngành thuộc phạm vi quản lý tiến hành thanh tra chuyên ngành độc lập. Tuy nhiên, hoạt động thanh tra, kiểm tra thường tiến hành theo Đoàn, một cá nhân tiến hành thanh tra độc lập rất khó thực thi nhiệm vụ ở khâu giám sát hoạt động của công chức thanh tra chuyên ngành; quy trình thanh tra độc lập; chưa kể rằng hoạt động kiểm tra rất ít khi được tiến hành độc lập.

Hiện nay, biên chế của các cơ quan thanh tra bộ, thanh tra sở còn thiếu, không đáp ứng được đảm bảo để thực hiện nhiệm vụ thanh tra. Việc luân chuyển cán bộ thanh tra sang cơ quan khác cũng còn tuỳ tiện, gây không ít những khó khăn cho hoạt động của các cơ quan thanh tra. Qua khảo sát thực tế ở cấp sở và cấp huyện có nơi chỉ có ba cán bộ làm công tác thanh tra. Việc luân chuyển cán bộ thanh tra theo quy định pháp luật hiện hành cũng khó khăn cho việc đào tạo cán bộ có kinh nghiệm trong các lĩnh vực chuyên môn.

Đối với các cơ quan được giao thực hiện nhiệm vụ và chức năng của thanh tra chuyên ngành, sau khi Luật Thanh tra có hiệu lực, việc sắp xếp lại tổ chức, cán bộ, thanh tra viên ở các tổng cục, cục, chi cục được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành, trừ thanh tra bộ, thanh tra sở, thì toàn bộ hệ thống thanh tra chuyên ngành thuộc các tổng cục, cục thuộc bộ, cục thuộc tổng cục, chi cục thuộc sở, chi cục thuộc cục, của các cơ quan quản lý nhà nước bị giải thể. Các thanh tra viên tại các tổng cục, cục, chi cục được chuyển đổi thành công chức thanh tra chuyên ngành. Hiện nay có một số vấn đề nổi lên như sau:

- Các cán bộ, ngành, địa phương đang lúng túng trong việc đào tạo công chức thanh tra chuyên ngành, cấp thẻ cho công chức thanh tra chuyên ngành, vì không có hướng dẫn thống nhất, nên mỗi bộ hướng dẫn cấp thẻ theo thẩm quyền khác nhau.
- Việc chuyển đổi các viên chức làm công tác thanh tra trước đây sang công chức thanh tra chuyên ngành cũng gặp nhiều khó khăn vì các viên chức nếu chuyển

đổi sang công chức thì không đủ tiêu chuẩn 5 năm làm công chức để đáp ứng tiêu chuẩn trở thành công chức thanh tra chuyên ngành. Điều này gây ra lãng phí nguồn nhân lực trước đây thực hiện công tác thanh tra chuyên ngành. Ngoài ra, đối với các chi cục thuộc sở, chi cục thuộc cục và tương đương, vấn đề lớn hiện nay là không có hoặc không có đủ nhân sự đủ tiêu chuẩn để trở thành công chức thanh tra chuyên ngành, vì nhân sự ở chi cục thuộc sở, chi cục thuộc cục đa số hoặc tất cả đều là viên chức, không phải công chức. Việc không đồng bộ giữa tiêu chuẩn công chức thanh tra chuyên ngành, chỉ tiêu biên chế công chức, viên chức và đòi hỏi thực tế về tăng cường nhân sự thực hiện công tác thanh tra đã gây ra lúng túng và gặp nhiều bất cập lớn ở các bộ, ngành và địa phương.

- Ngoài ra, hiện nay đã xoá bỏ lực lượng thanh tra xây dựng cấp quận, huyện, phường, xã và tập trung đầu mối thanh tra cấp sở và bộ. Tuy nhiên, vấn đề nảy sinh hiện nay là việc tiếp nhận lực lượng thanh tra xây dựng đông đảo từ quận, huyện, xã, phường, thị trấn về thanh tra sở gây ra nhiều khó khăn về bố trí công việc và nơi làm việc.

Nhiệm vụ và quyền hạn của "bộ phận tham mưu về công tác thanh tra chuyên ngành" chưa được phân định rõ ràng với "người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành" nên dẫn đến tình trạng hoạt động thanh tra chuyên ngành bị động, chưa hiệu quả. Việc thực hiện thanh tra chuyên ngành theo kế hoạch, thường xuyên và đột xuất thường đều do công chức thuộc bộ phận tham mưu về công tác thanh tra chuyên ngành thực hiện. Theo đó, bộ phận tham mưu này thường thực hiện cả 2 chức năng: Tham mưu cho Thủ trưởng về công tác thanh tra chuyên ngành và thực hiện quyền thanh tra. Trong khi đó, nguyên tắc tiến hành hoạt động thanh tra chuyên ngành theo Khoản 2, Điều 3 Nghị định 07/2012/NĐ-CP quy định hoạt động thanh tra chuyên ngành phải được tiến hành thường xuyên, gắn liền với việc thực hiện nhiệm vụ về chuyên môn, kỹ thuật, nghiệp vụ và "người được giao thực hiện nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành" không quy định tại đơn vị, bộ phân cụ thể để thỏa mãn tiêu chuẩn tại Điều 12 Nghị định 07/2012/NĐ-CP.

Tiểu kết chương 2

Tại chương 2 của Khoá luận, em đã nêu ra được thực trạng về cách hoạt động của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường. Bên cạnh đó, em đã nói đến thực trạng về lực lượng quản lý thị trường hiện nay qua những kết quả đạt được và những hạn chế còn tồn tại khi thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành, tìm ra nguyên nhân của các hạn chế trong tổ chức và hoạt động của lực lượng thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường để từ đó tạo cơ sở cho việc tìm ra phương hướng giải quyết, các biện pháp khắc phục cũng như giải pháp tăng cường hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường.

Churong 3

CÁC YÊU CẦU, GIẢI PHÁP ĐỔI MỚI TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA THANH TRA CHUYÊN NGÀNH TRONG LĨNH VỰC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG

3.1. Các đổi mới tổ chức và hoạt động đối với thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Thứ nhất, thực tiễn hiện nay cho thấy tổ chức và hoạt động của thanh tra chuyên ngành đang có nhiều vấn đề cần đặt ra, tình trạng gian lận thương mại, sản xuất hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng vẫn còn tồn tại rất nhiều và tràn lan. Để góp phần bảo đảm thị trường ổn định, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân làm việc chân chính trong sản xuất, kinh doanh và quyền lợi người tiêu dùng, trước hết, lực lượng quản lý thị trường cần tập trung xây dựng và tổ chức thực hiện Đề án luân chuyển, điều động cán bộ trong toàn lực lượng; báo cáo Bộ Công Thương triển khai thí điểm đề bạt, bổ nhiệm người đứng đầu Cục quản lý thị trường không phải là người ở địa phương đối với một số địa bàn, nhất là những địa bàn quan trọng.

Thứ hai, tăng cường chấn chỉnh kỷ luật, kỷ cương, đạo đức công vụ nhằm nâng cao chất lượng hoạt động công vụ của lực lượng quản lý thị trường. Ngoài ra, lực lượng cũng tăng cường hoạt động kiểm tra, thanh tra công vụ đột xuất đối với công chức, từng đơn vị trực thuộc Tổng cục quản lý thị trường; xử lý nghiêm đối với công chức vi phạm, đặc biệt là hành vi bảo kê, tiếp tay cho buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả đảm bảo tính răn đe, phòng ngừa.

Thứ ba, đẩy mạnh số hoá, ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin vào công tác quản lý điều hành và công tác kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính.

Thứ tư, xây dựng kịp thời các kế hoạch, phương án cụ thể, triển khai đồng bộ, thường xuyên hoạt động kiểm tra, kiểm soát và xử lý vi phạm hành chính đối với hàng hóa nhập lậu, hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, hàng hóa không bảo đảm an toàn thực phẩm và nhất là các vi phạm trong lĩnh vực thương mại điện tử, xuất xứ hàng hóa. Đặc biệt là tăng cường kiểm tra việc niêm yết giá, bán hàng theo giá niêm yết, chống đầu cơ trục lợi, găm hàng, tăng giá bất hợp lý trong các dịp lễ quan trọng.

Về mặt hàng, chú trọng kiểm tra kiểm soát các lĩnh vực, mặt hàng thiết yếu tác động lớn đến kinh tế - xã hội, sản xuất trong nước và quyền lợi người tiêu dùng, tập trung vào một số mặt hàng trọng điểm: thuốc lá, rượu, thực phẩm, phân bón, xăng dầu, khí dầu mỏ hóa lỏng, thực phẩm chức năng...

Thứ năm, nêu cao vai trò của người đứng đầu đơn vị. Thực hiện nghiêm túc các nội dung đã ký với Tổng cục trưởng Tổng cục quản lý thị trường về "HAI ĐI ĐẦU, BA CAM KẾT" trong hoạt động chỉ đạo, điều hành và tổ chức thực hiện nhiệm vụ tại đơn vị.

Thứ sáu, nâng cao hiệu lực, hiệu quả đấu tranh chống vi phạm trên môi trường thương mại điện tử; xử lý vi phạm về xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ.

Với sự đa dạng của đời sống xã hội, của các lĩnh vực quản lý nhà nước như hiện nay, việc tổng kết các hoạt động này sẽ cần thực hiện một cách cẩn trọng, khoa học, nhằm có cơ sở thực tiễn cho việc hình thành các triết lý về tổ chức và hoạt động kiểm tra. Cùng với hệ thống lý luận và thực tiễn về thanh tra chuyên ngành hiện nay, đưa ra các phương hướng giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật về thanh tra chuyên ngành và kiểm tra phù hợp với các chủ chương, định hướng của Đảng, Nhà nước và đáp ứng các yêu cầu thực tiễn hiện nay.

3.2. Giải pháp đổi mới tổ chức và hoạt động đối với thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Từ cơ sở lý luận của hoạt động thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường, dựa trên những đánh giá về thực tiễn hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường cho thấy việc đưa ra các giải pháp tăng cường hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường là yêu cầu khách quan nhằm khắc phục những hạn chế, những bất cập vẫn còn tồn đọng hiện nay, hướng tới xây dựng và phát triển thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường trong sạch, vững mạnh, kỷ cương, liêm chính, hoạt động có hiệu lực, hiệu quả, góp phần vào sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

3.2.1. Hoàn thiện pháp luật đối với thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường

Bên cạnh những văn bản pháp luật trong lĩnh vực Quản lý thị trường cần hoàn thiện như Nghị định số 127/2015/NĐ-CP, Nghị định số 185/2013/NĐ-CP và Nghị định số 124/2015/NĐ-CP, Bộ Công Thương nên ban hành riêng một Thông tư quy định về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường phù hợp với đặc thù của quản lý thị trường, Thông tư thay thế Thông tư số 15/2016/TT-BCT ngày 10 tháng 8 năm 2016 của Bộ Công Thương hướng dẫn một số quy định về thanh tra chuyên ngành công thương.

Để hoàn thiện pháp luật đối với thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường, xử lý vi phạm hành chính của lực lượng quản lý thị trường, cần chú ý một số vấn đề nổi bật sau:

Thứ nhất, triển khai các cơ sở dữ liệu và quản lý công tác tài chính; cơ sở dữ liệu và thống kê xử phạt hành chính, hệ thống hội nghị trực tuyến với 64 điểm cầu,... xây dựng cơ sở dữ liệu về hàng giả, hàng nhái, buôn lậu, gian lận thương mại và vi phạm sở hữu trí tuệ, tra cứu chứng từ điện tử, quản lý cán bộ, thi đua khen thưởng,... góp phần giúp công tác chỉ đạo điều hành, công tác quản lý và hoạt động kiểm tra, kiểm soát, xử lý vi phạm hành chính của lực lượng quản lý thị trường được chủ động, thông suốt, thống nhất, kịp thời và đạt hiệu quả cao.

Thứ hai, sớm xây dựng và triển khai Đề án "liêm chính quản lý thị trường". Đây là đòi hỏi tất yếu trong điều kiện hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay. Mục đích chính của Đề án là hoạch định được các kế hoạch chiến lược và đề ra các quyết sách đúng đắn trong phòng, chống tham nhũng, nâng cao đạo đức và liêm chính quản lý thị trường nhằm xây dựng lực lượng quản lý thị trường chuyên nghiệp, tinh nhuệ, chính quy, hiện đại.

Thứ ba, hiện nay trong công tác kiểm tra, lực lượng quản lý thị trường lấy Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 làm cơ sở chính để xử phạt vi phạm hành chính. Tuy nhiên, Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 là luật khung quy định các vấn đề chung liên quan đến xử phạt vi phạm hành chính, trong đó có thẩm quyền xử phạt. Thẩm quyền xử phạt trong các lĩnh vực quản lý Nhà nước cụ thể sẽ do Chính phủ quyết định. Vậy nên, lực lượng quản lý thị trường rất bị động do quy

định xử lý vi phạm hành chính bị phân tán tại quá nhiều luật, nghị định khác nhau. Do đó, việc sớm hoàn thiện luật về kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính của lực lượng quản lý thị trường trong điều kiện hội nhập quốc tế là rất cần thiết.

Thứ tư, sau ba năm hoạt động theo mô hình ngành dọc, lực lượng quản lý thị trường đã chứng minh được hiệu quả xuyên suốt trong công tác đấu tranh, phòng, chống hàng giả, hàng lậu, gian lận thương mại; vị thế của lực lượng quản lý thị trường ngày càng lớn mạnh. Đây là thời điểm chín muồi để nâng cấp địa vị pháp lý của ngànhquản lý thị trường. Do đó, việc sửa đổi, nâng cấp Pháp lệnh quản lý thị trường năm 2016 lên thành Luật quản lý thị trường là rất cần thiết.

Có thể nói, lực lượng quản lý thị trường là một trong những lực lượng chủ công trong công tác bảo đảm sự tuân thủ pháp luật trong lĩnh vực kinh doanh, thương mại. Chính vì vậy, việc luật hóa địa vị, tổ chức, quyền hạn trong lĩnh vực quản lý thị trường hiện nay là yêu cầu tất yếu, khách quan, cấp bách để hoàn thành nhiệm vụ trong giai đoạn hiện nay, đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn và phù hợp với chủ trương của Đảng, Chính phủ là xây dựng lực lượng quản lý thị trường theo yêu cầu chính quy và tổ chức chặt chẽ của Bộ Chính trị.

3.2.2. Đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của lực lượng thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường

Trước thực tế thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường, về việc đề xuất một số giải pháp về tổ chức hoàn thiện hệ thống tổ chức bộ máy cơ quan thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường.

Việc thực thi Hiến pháp 2013 và các nghị quyết của Đảng về đổi mới, sắp xếp, tổ chức lại bộ máy cho thấy, cần thiết xác lập lại các cơ quan thanh tra theo hướng tăng cường tính độc lập tương đối, phục vụ quản lý ở tầm cao hơn và góp phần bảo vệ quyền con người, quyền công dân và kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường. Điều này làm thay đổi vị trí, vai trò của cơ quan thanh tra chuyên ngành lĩnh vực quản lý thị trường trong đời sống chính trị của đất nước. Cơ quan được giao thực hiện thanh tra chuyên ngành hay các cơ quan thanh tra bộ, thanh tra sở cũng cần được xem xét lại về vị trí, chức năng. Đẩy mạnh việc thực hiện kiểm tra chuyên ngành do thủ trưởng cơ quan quản lý thực hiện, chỉ tiến hành thanh tra khi cần thiết, với căn cứ,

nội dung và theo những trình tự, thủ tục được quy định chặt chẽ. Trong thực thi quyền hành chính, chỉ nên giao cho một chủ thể thực hiện quyền kiểm tra đối với việc tuân thủ pháp luật trong một hoặc một số lĩnh vực nhất định. Việc giao cho nhiều chủ thể thực hiện quyền này sẽ làm cho bộ máy hành chính cồng kềnh, nhiều tầng nấc, khó phân định được trách nhiệm trong quản lý. Thực tế quản lý nhà nước trên một số lĩnh vực ở Việt Nam hiện đang tồn tại tình trạng này.

Do vậy, cần nhận thức và quy phạm hóa về thanh tra chuyên ngành và kiểm tra ngay trong Luật Thanh tra sửa đổi, để tạo cơ sở pháp lý chủ yếu cho các hoạt động thanh tra. Về cơ bản, hoạt động thanh tra chỉ do các cơ quan thanh tra thực hiện, với những trình tự, thủ tục và thẩm quyền cụ thể. Còn các hoạt động khác được gọi là kiểm tra chuyên ngành, với sự tùy nghi của Thủ trưởng cơ quan quản lý, nhằm tao sư chủ đông cần thiết, kip thời phục vụ quản lý. Hoạt đông kiểm tra sẽ là hoat động phổ biến nhằm bảo đảm việc thực hiện pháp luật chuyên ngành và các quy đinh về chuyên môn – kỹ thuật của ngành, lĩnh vực. Chỉ khi nào có dấu hiệu vi phạm hoặc do yêu cầu giải quyết khiếu nại, tố cáo hay phòng, chống tham những mới tiến hành hoạt động thanh tra; hay nhằm đánh giá một chính sách, pháp luật phục vụ yêu cầu quản lý nhà nước. Trong bối cảnh hiện nay, yêu cầu kiểm tra của quản lý luôn thường xuyên, liên tục, trong khi đó hoạt động thanh tra lại tiến hành theo những trình tự, thủ tục nhất định, dẫn đến không xử lý được những việc cần sự nhanh chóng của quản lý. Mặt khác, cần tiếp cận thanh tra là công cụ của quản lý ở tầm vĩ mô, nhằm đánh giá chính sách, xử lý những vấn đề lớn mà bản thân công tác kiểm tra hay quản lý trực tiếp của Thủ trưởng cơ quan quản lý không tự mình xử lý được.

Hệ thống cơ quan thanh tra chuyên ngành phải dựa trên nguyên tắc quản lý theo ngành, lĩnh vực, trong đó kết hợp hài hoà quản lý ngành và quản lý theo lãnh thổ. Điều này có nghĩa là, các tổ chức thanh tra chuyên ngành không cần thiết phải tổ chức theo hướng tập trung thống nhất, độc lập, tách khỏi cấp hành chính mà điều cần phải làm là xác định địa vị pháp lý, vai trò của Bộ trưởng để chỉ đạo hoạt động thanh tra đối với thanh tra Sở, chi cục, cục thuộc sở đặt tại các địa phương. Quy định này sẽ giúp hạn chế sự chồng chéo giữa các ngành, các cấp trong hoạt động thanh tra đồng thời đảm bảo tính hiệu lực, hiệu quả của hoạt động thanh tra. Trong

mỗi bộ cần có một thanh tra bộ thống nhất, Chánh thanh tra bộ sẽ quản lý thống nhất các đầu mối thanh tra ở cả các tổng cục, cục thuộc bộ để đảm bảo sự thống nhất trong nhiều chỉ đạo, tiến hành hoạt động thanh tra bộ.

Theo quy định của Luật Thanh tra năm 2010, hệ thống thanh tra chuyên ngành bao gồm: Thanh tra Bộ, thanh tra Sở và tổng cục, cục, chi cục – đây không phải là cơ quan thanh tra chuyên ngành mà chỉ được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành, vì cho nhiều cơ quan như vậy thì cũng cần phải lưu ý đến mối quan hệ hay sự tương thích giữa tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành. Trong trường hợp việc giao chức năng thanh tra chuyên ngành cho các cơ quan trên, cùng với quy định về hình thức thanh tra đột xuất và thanh tra thường xuyên, quy định này có nguy cơ xảy ra trùng lặp, chồng chéo về đối tượng thanh tra. Để giải quyết vấn đề này, các bộ, ngành có cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành cần phân định phạm vi, lĩnh vực đối với thanh tra bộ, thanh tra sở và cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành để tránh chồng chéo trong hoạt động thanh tra.

Luật Thanh tra năm 2010 cũng quy định theo hướng mở rộng, tăng cường hoạt động của thanh tra chuyên ngành, đồng thời khắc phục tình trạng các bộ, ngành thành lập cơ quan thanh tra thuộc tổng cục, chi cục. Thanh tra tổng cục, thanh tra cục, chi cục sẽ không còn tồn tại, thay vào đó là cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành. Trong thực tế "giải thể" hàng loạt tổ chức thanh tra tổng cục, cục, chi cục như thế nào để vừa triển khai theo đúng tinh thần Luật Thanh tra năm 2010, vừa phù hợp với thực tiễn. Cơ quan này không được thành lập tổ chức thanh tra độc lập, mà nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành được giao cho cán bộ công chức đã vào biên chế thực hiện và có bộ phận giúp việc. Thanh tra tổng cục đã được chuyển đổi thành một đơn vị có chức năng tham mưu, giúp Thủ trưởng cơ quan quản lý thực hiện công tác thanh tra. Đơn vị này có thể mang tên gọi mới. Vấn đề là cần sớm ban hành những quy định cụ thể, rõ ràng về bộ phận tham mưu cho hoạt động thanh tra chuyên ngành này, nếu không, sẽ dễ dẫn đến tình trạng chỉ thay đổi về tên gọi, mà không thuyên giảm về đầu mối, cơ cấu tổ chức thanh tra.

3.2.3. Đổi mới nội dung và hình thức hoạt động thanh tra chuyên ngành về quản lý thị trường

Luật Thanh tra năm 2010 và Nghị định 07/2011/NĐ-CP ngày 09 tháng 02 năm 2012 đã ghi nhận nhiều đổi mới về hình thức cũng như phương pháp của hoạt động thanh tra qua cơ quan thanh tra chuyên ngành.

Đổi mới hình thức thanh tra. Bên cạnh hình thức thanh tra truyền thống như: Thanh tra theo kế hoạch, thanh tra đột xuất, thì thanh tra chuyên ngành có hình thức thanh tra mới mang tính đặc thù là thanh tra thường xuyên, được tiến hành dựa trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ của sơ sở được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành. Về cơ bản các hình thức thanh tra hày hoàn toàn phù hợp với hoạt động thanh tra chuyên ngành. Riêng đối với hình thức thanh tra đột xuất liên quan đến hoạt động của nhiều cơ quan, cần có những quy định cụ thể về thẩm quyền, sự kết hợp chặt chẽ, tổ chức phối hợp giữa các cơ quan thanh tra, với các cơ quan chức năng khác nhằm điều chỉnh kế hoạch, hoạt động thanh tra, tránh chồng chéo giữa thanh tra các cấp, các ngành.

Tăng cường hiệu lực, hiệu quả của hoạt động thanh tra. Từ thực trạng hoạt động thanh tra cho thấy, bên cạnh những ưu điểm đạt được thì nhược điểm phổ biến là hiệu lực, hiệu quả của hoạt động thanh tra còn hạn chế. Đặc thù của cơ quan thanh tra nói chung và cơ quan thanh tra chuyên ngành nói riêng là nằm trong hệ thống cơ quan quản lý, và "thanh tra và quản lý là một chứ không phải hai". Chính xuất phát từ mối quan hệ giữa thanh tra và quản lý mà các cơ quan quản lý có thể can thiệp, chi phối hoạt động thanh tra, đây cũng là nguyên nhân sâu xa làm giảm tính hiệu quả, hiệu lực của hoạt động thanh tra trong thời gian qua. Để giải quyết thực trạng này, tuy nhiên trong nhiều quy định còn thấy sự hạn chế, thiếu minh bach, rõ ràng, cụ thể trong việc thể chế hoá tinh thần của Luật.

Công khai, minh bạch trong quá trình tiến hành hoạt động thanh tra. Theo quy định của pháp luật là công khai kế hoạch thanh tra, quyết định thanh tra, quá trình thanh tra, kết luận thanh tra, việc xử lý kết luận thanh tra và thực hiện kết luận thanh tra, quyết định xử lý về thanh tra. Tuy nhiên, nhiều quy định cụ thể quy của Luật Thanh tra lại mâu thuẫn với tinh thần công khai, minh bạch trong hoạt động thanh tra của pháp luật thanh tra. Trên thực tế, "Tin, tài liệu về nội dung thanh tra

trong quá trình thanh tra khi chưa có kết luận thanh tra" là tài liệu mật; người ra quyết định thanh tra và đoàn thanh tra "nếu tiết lộ thông tin, tài liệu về nội dung thanh tra trong quá trình thanh tra thì tuỳ từng mức độ vi phạm sẽ phải chịu trách nhiệm pháp lý tương ứng". Như vậy, các quy định cụ thể của pháp luật thanh tra xác định mọi thông tin, tài liệu về nội dung thanh tra trong quá trình thanh tra, báo cáo kết quả thanh tra, dự thảo kết luận thanh tra là tài liệu mật.

Để đảm bảo tính công khai, minh bạch và đảm bảo tính hiệu quả cho hoạt động thanh tra, pháp luật thanh tra cần có quy định cụ thể, rõ ràng, khả thi hơn. Cụ thể: Luật quy định rõ những thông tin cụ thể nào mà ảnh hưởng đến kết quả thanh tra thì không công khai và ngược lại những thông tin nào không ảnh hưởng đến kết quả thanh tra thì phải được công khai.

Công khai, minh bạch trong việc xử lý kết luận thanh tra, việc thực hiện kết luận thanh tra, quyết định xử lý về thanh tra. Luật Thanh tra quy định cụ thể về trách nhiệm của Thủ trưởng cơ quan quản lý trong việc xử lý và chỉ đạo thực hiện kết luận thanh tra. Tuy nhiên, quy định này chưa rõ ràng nên nhiều kết luận, kiến nghị của thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường sau khi gửi cho cơ quan quản lý chậm được xử lý hoặc xử lý không rõ ràng, hoặc không được cơ quan, tổ chức, cá nhân có nghĩa vụ thi hành làm giảm hiệu quả, hiệu lực của thanh tra. Để khắc phục tình trạng này và để triển khai thực hiện quy định của Luật trên thực tế, thời gian tới cần có quy định cụ thể, hoàn thiện quy định về công khai việc xử lý và chỉ đạo thực hiện kết luận thanh tra chuyên ngành. Nếu quy định này được ban hành cụ thể sẽ đảm bảo thực hiện các kết luận, kiến nghị của cơ quan thanh tra chuyên ngành, đồng thời tăng cường được vai trò giám sát của xã hội và người dân đối với việc thực hiện kết luận thanh tra chuyên ngành.

Tăng cường các biện pháp bảo đảm hoạt động thanh tra chuyên ngành, đảm bảo thi hành yêu cầu, kiến nghị, kết luận, quyết định xử lý về thanh tra cho hoạt động thanh tra chuyên ngành được thuận lợi và chính xác.

Bổ sung các chế tài xử lý đối với các đối tượng thanh tra, cơ quan, tổ chức, các nhân có thông tin, tài liệu liên quan đến nội dung thanh tra chuyên ngành mà không cung cấp theo yêu cầu của trưởng đoàn thanh tra, thành viên đoàn thanh tra, người ra quyết định thanh tra, người có thẩm quyền mà không xem xét, xử lý kiến

nghị thanh tra thì tùy theo tính chất, mức độ vi phạm mà bị xử lý vi phạm hành chính, xử lý kỷ luật hoặc truy cứu trách nhiệm hình sự, nếu gây thiệt hại thì phải bồi thường theo quy định của pháp luật.

Về thẩm quyền chung, cần tiếp cận các quy định về tổ chức các cơ quan thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường theo hướng thanh tra bộ, thanh tra sở vừa thực hiện chức năng thanh tra đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trực thuộc, vừa thực hiện thanh tra ra bên ngoài (vừa thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành, vừa thực hiện chức năng thanh tra hành chính hiện nay). Chuyên ngành quản lý thị trường chỉ nên có một cơ quan thanh tra, thực hiện thanh tra trên tất cả các lĩnh vực thuộc phạm vi và thẩm quyền quản lý nhà nước chuyên ngành của bộ, ngành.

Quy định về nội dung và hình thức thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường.

Để có cơ sở quy định cụ thể về nội dung và hình thức thanh tra chuyên ngành và kiểm tra trong lĩnh vực quản lý thị trường, cần có quy phạm giải thích, làm rõ về mặt hình thức và nội dung của khái niệm thanh tra chuyên ngành và kiểm tra chuyên ngành. Đây chính là cơ sở để phân định, thiết kế các quy phạm khác có liên quan. Bên cạnh đó cũng cần làm rõ quan niệm, nội dung của hình thức thanh tra thường xuyên. Đây là quy định gắn liền với hoạt động thanh tra chuyên ngành. Tuy nhiên, mới chỉ quy định về hình thức thanh tra thường xuyên mang tính nguyên tắc mà chưa có những hướng dẫn cụ thể. Các quy định hướng dẫn về trình tự, thủ tục, thẩm quyền thực hiện,... thanh tra hiện nay chủ yếu phù hợp và áp dụng với thanh tra hành chính nói chung và các hoạt động thanh tra theo các cấp hành chính nói riêng. Với nhận thức về thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường nêu trên, cần quy định rõ thẩm quyền, nội dung thanh tra và kiểm tra cụ thể, để có cơ sở thực hiện trên thực tiễn.

Quy định về trình tự, thủ tục thanh tra chuyên ngành và kiểm tra chuyên ngành quản lý thị trường phải phù hợp với tính chất của mỗi hoạt động này. Hiện nay, pháp luật về thanh tra quy định các nội dung này không có sự khác biệt giữa thanh tra hành chính và thanh tra chuyên ngành, giữa thanh tra các cấp với quy mô, tính chất khác nhau. Các hoạt động thanh tra chuyên ngành được thực hiện với những thủ tục, trình tự trong khuôn khổ những trình tự, thủ tục chung với thanh tra

hành chính, vì vậy có những nội dung không phù hợp, không đáp ứng các yêu cầu của hoạt động thanh tra chuyên ngành. Vì vậy, cần thiết đưa ra các nguyên tắc, trình tự, thủ tục và thẩm quyền cho phù hợp với hoạt động thanh tra chuyên ngành cho phù hợp.

3.2.4. Tăng cường hiệu quả công tác đối với các bộ, ngành có liên quan trong phối hợp liên ngành về thực hiện thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường

Cùng với việc quản lý lĩnh vực chuyên ngành phụ trách, ngành quản lý thị trường đã tăng cường phối hợp, thành lập các đoàn thanh tra, kiểm tra liên ngành các tuyến để kiểm tra công tác quản lý thị trường. Quá trình thanh tra, kiểm tra đảm bảo không chồng chéo giữa các ngành, các cấp, thực hiện theo đúng nguyên tắc, nghiệp vụ và chuyên môn trong hoạt động thanh tra, kiểm tra theo quy định của pháp luật, thực hiện việc chia sẻ thông tin giữa các ngành từ lập kế hoạch đến thực hiện thanh tra, kết quả thanh tra để phối hợp.

Cục Quản lý thị trường phối hợp với Sở Công Thương thực hiện Quy chế phối hợp về công tác thanh tra chuyên ngành và quản lý hoạt động sản xuất, kinh doanh lĩnh vực công thương. Hoạt động này nhằm tập trung đẩy mạnh công tác tuyên truyền, khuyến cáo thương nhân, doanh nghiệp chấp hành các quy định của pháp luật về kinh doanh, buôn bán, qua đó, theo dõi, nắm sát diễn biến thị trường. Các lực lượng thường xuyên kiểm tra việc thực hiện các quy định về thủ tục kinh doanh, kiểm tra, kiểm soát trực tiếp trên các mặt hàng, nhất là hoạt động kinh doanh trên môi trường mạng.

Phối hợp với các cơ quan hữu quan để ban hành các văn bản quy phạm pháp luật nhằm hoàn thiện tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường (các văn bản như: Thông tư quy định, sử dụng Thẻ kiểm tra thị trường và các biện pháp nghiệp vụ của Quản lý thị trường, Thông tư quy định về chế độ quản lý, sử dụng số hiệu, phù hiệu, cờ hiệu, cấp hiệu và trang phục của công chức Quản lý thị trường...).

Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên của Mặt trận và các tổ chức xã hội khác trong công tác phối hợp với lực lượng Quản lý thị trường trong công tác tuyên truyền, vận động nhân dân nghiêm chỉnh

chấp hành pháp luật; giám sát và tạo điều kiện cho lực lượng Quản lý thị trường thực hiện chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn.

3.2.5. Tăng cường áp dụng công nghệ thông tin - kỹ thuật

Tổng cục Quản lý thị trường cần chú trọng ứng dụng công nghệ thông tin. Xác định việc ứng dụng công nghệ thông tin để xây dựng lực lượng thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực quản lý thị trường chuyên nghiệp, hiện đại là bước đột phá trong bối cảnh mới. Phấn đấu 100% công chức thanh tra quản lý thị trường được trang bị máy tính, 100% cơ quan thực hiện tốt việc tiếp nhận và xử lý văn bản đi, văn bản đến trên phần mềm eDMS và kết nối liên thông với trục liên thông văn bản quốc gia.

Triển khai Hệ thống xử lý vi phạm hành chính INS sẽ làm thay đổi căn bản công tác kiểm tra, kiểm soát thị trường, xử lý vi phạm hành chính sau khi áp dụng ấn chỉ điên tử toàn bô.

Đề xuất xây dựng hạ tầng để hơn 6400 cán bộ quản lý thị trường hoạt động, trao đổi thông tin nhanh, email, website, toàn bộ hệ thống văn bản điện tử trên toàn lực lượng, trao đổi trong toàn lực lượng không dùng giấy tờ. Tổng cục cần xây dựng hệ thống đưa công nghệ thông tin vào hoạt động nghiệp vụ, chứ không chỉ dừng ở mức độ để sử dụng trong nội bộ; Xác định công nghệ thông tin tạo ra nền tảng để tạo cho quản lý thị trường thực hiện một cách chuyên nghiệp, chính quy và hiện đại.

Cuối cùng là thông tin truyền thông, thời gian vừa qua rất được quan tâm, phổ biến tuyên truyền kịp thời cho người dân và doanh nghiệp được biết. Thanh tra chuyên ngành quản lý thị trường cần lưu ý hoạt động, những nghiệp vụ chính định hướng mang tính chiến lược đã được Tổng cục triển khai để hoàn thành tốt nhiệm vu.

3.2.6. Tăng cường công tác tuyên truyền

Đối với đội ngũ công chức thanh tra chuyên ngành công thương thì đây là giải pháp quan trọng nhằm nâng cao năng lực, trình độ của công chức thanh tra chuyên ngành công thương, đồng thời tăng cường hiệu lực, hiệu quả của hoạt động thanh tra chuyên ngành. Đặc thù của hoạt động thanh tra chuyên ngành là hoạt động

thanh tra của cơ quan thanh tra chuyên ngành đối với các tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật chuyên ngành, quy định về chuyên môn, kỹ thuật, quy tắc quản lý thuộc ngành và lĩnh vực đó. Do vậy, để tiến hành hiệu quả hoạt động thanh tra, kết luận thanh tra chính xác, khách quan thì các công chức thanh tra chuyên ngành công thương phải am hiểu, nắm rõ các quy định của pháp luật chuyên ngành một cách sâu sắc, áp dụng pháp luật hợp tình hợp lý để đưa ra kết luận thanh tra một cách chính xác. Vì vậy, yêu cầu, tiêu chuẩn cứng với các công chức thanh tra chuyên ngành công thương phải có trình độ, kiến thức về pháp luật chuyên ngành qua các trường chuyên ngành. Bộ Công Thương trong phạm vi hoạt động của mình tổ chức các hoạt động tuyên truyền phổ biến pháp luật như: Thi tìm hiểu pháp luật, cập nhật kịp thời, đầy đủ các văn bản chuyên ngành mới ban hành; trao đổi, thảo luận kinh nghiệm, kỹ năng nghiệp vụ giữa các công chức thanh tra chuyên ngành công thương một cách thường xuyên nhằm củng cố và tăng cường năng lực hiểu biết kiến thức pháp luật nói chung và pháp luật thanh tra, pháp luật chuyên ngành nói riêng.

Còn đối với các cán bộ, công chức và nhân dân thì cần tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật thanh tra để cán bộ, công chức và nhân dân nhận thức đầy đủ vai trò của thanh tra nói chung và vai trò của thanh tra chuyên ngành nói riêng, quy định của pháp luật thanh tra về tổ chức và hoạt động của cơ quan thanh tra chuyên ngành, thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính của các cơ quan này khi thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành. Từ đó, tuân thủ nghiêm chỉnh quy định của pháp luật thanh tra, tăng cường hiệu lực, hiệu quả hoạt động quản lý hành chính nhà nước, góp phần tăng cường pháp chế xã hôi chủ nghĩa.

Tiểu kết chương 3

Hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường được thực hiện trước hết là trên cơ sở pháp lý áp dụng chung cho hoả động thanh tra chuyên ngành, bên cạnh đó là những quy định pháp luật dành riêng cho hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường. Vì vậy, các yêu cầu, phương hướng và giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật và tăng cường hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng Quản lý thị trường đã được dựa trên tính đặc thù của hoạt động thanh tra chuyên ngành nói chung cũng như đặc trưng riêng trong các lĩnh vực thuộc phạm vi quản lý của lực lượng Quản lý thị trường. Các giải pháp này được đặt trong bối cảnh mới, hoàn thiện của bộ máy nhà nước.

KÉT LUẬN

Lực lượng Quản lý thị trường ra đời từ năm 1957 với nhiệm vụ giúp Chính phủ xây dựng và tổ chức, chỉ đạo thực hiện các chủ trương, chính sách quản lý thị trường, chống đầu cơ trục lợi, tích trữ hàng hóa. Từ năm 1995 đến nay, lực lượng Quản lý thị trường được tổ chức và kiện toàn lại theo nghị định số 10/CP ngày 23 tháng 01 năm 1995 của Chính phủ về tổ chức, nhiệm vụ và quyền hạn của Quản lý thị trường thành một lực lượng chuyên trách thực hiện chức năng kiểm tra, kiểm soát thị trường, đấu tranh chống các hành vi vi phạm pháp luật trong hoạt động thương mại ở thị trường trong nước.

Đến năm 2008, Chính phủ ban hành Nghị định số 27/2008/NĐ-CP ngày 13 tháng 3 năm 2008 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 10/CP ngày 23 tháng 01 năm 1995 của Chính phủ về tổ chức, nhiệm vụ và quyền hạn của lĩnh vực Quản lý thị trường giao thêm cho lực lượng Quản lý thị trường chức năng thanh tra chuyên ngành thương mại, mở rộng phạm vi kiểm tra việc tuân theo pháp luật đối với các hoạt động công nghiệp, tổ chức tuyên truyền, phổ biến pháp luật về thương mại cho các tổ chức, cá nhân hoạt động kinh doanh trên thị trường.

Thanh tra là hoạt động có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong hoạt động của cơ quan quản lý nhà nước. Hoạt động thanh tra chuyên ngành thương mại là hoạt động do lực lượng Quản lý thị trường có thẩm quyền thực hiện nhằm đảm bảo các quy định của pháp luật về quản lý thị trường được thực hiện nghiêm chỉnh. Pháp luật về thanh tra chuyên ngành thương mại là phương tiện thể chế hóa đường lối, chính sách của Đảng về công tác thanh tra chuyên ngành thương mại; củng cố, tăng cường tổ chức và hoạt động của lực lượng Quản lý thị trường; tăng cường sự phối hợp giữa các cơ quan liên quan trong công tác thanh tra chuyên ngành thương mại. Các quy định pháp luật về thanh tra chuyên ngành thương mại hiện hành bước đầu đã tạo được sự độc lập, chủ động cho lực lượng Quản lý thị trường, nâng cao trách nhiệm, quyền hạn của lực lượng Quản lý thị trường và thanh tra viên ngành Công thương. Tuy nhiên, bên cạnh những ưu điểm đạt được, pháp luật về thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường còn tồn tại một số hạn chế, bất cập cần có những giải pháp hoàn thiện.

Một số giải pháp hoàn thiên pháp luật và tặng cường hoạt động thanh tra chuyên ngành của lưc lương Quản lý thi trường đã được đề ra. Để đảm bảo thực hiện tốt các quy đinh pháp luật về thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thi trường, cùng với việc hoàn thiên cơ chế quản lý, tổ chức bô máy, tăng cường đội ngũ công chức được giao nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành; nghiên cứu cơ chế chỉ đạo, phối hợp thống nhất nhiệm vụ, quyền hạn giữa các lực lượng thanh tra chuyên ngành có các lĩnh vực liên quan như thanh tra khoa học – công nghệ, thanh tra chuyên ngành an toàn thực phẩm, thanh tra y tế, thanh tra thuế,... nhằm giảm thiểu những phiền hà cho các đối tượng thanh tra trong việc thực hiện các quy định về quản lý thị trường; Có hướng dẫn cụ thể các quy định về trình tự, thủ tục tiến hành thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường; Tăng cường sự lãnh đạo, quản lý, chỉ đạo của Tổng cục trưởng Tổng cục Quản lý thị trường, Cục trưởng Cục Quản lý thị trường nhằm nâng cao trách nhiệm của công chức được giao nhiêm vu thanh tra chuyên ngành trong việc thực thi nhiêm vu; Tăng cường công tác phối hợp với các Bộ, Ngành có liên quan trong phối hợp liên ngành về thực hiện thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thị trường; Tăng cường truyền truyền, phổ biến giáo dục đào tạo, bồi dưỡng công chức được giao nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành; Tạo điều kiện vật chất, phương tiện, các giải pháp kỹ thuật làm việc để công chức được giao nhiệm vụ thanh tra chuyên ngành trong lĩnh vực Quản lý thi trường hoàn thành tốt nhiệm vu.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

- [1] Luật thanh tra năm 2010
- [2] Pháp lệnh quản lý thị trường năm 2016
- [3] Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg ngày 10/8/2018 quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục quản lý thị trường trực thuộc Bộ Công Thương.
- [4] Nghị định số 07/2012/NĐ-CP ngày 09/02/2012 quy định về cơ quan được giao thực hiện chức năng thanh tra chuyên ngành và hoạt động thanh tra chuyên ngành.
- [5] Nghị định số 127/2015/NĐ-CP ngày 14/12/2015 quy định về tổ chức và hoạt động thanh tra ngành Công Thương.
- [6] Nghị định số 185/2013/NĐ-CP ngày 15/11/2013 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.
- [7] Nghị định số 124/2015/NĐ-CP ngày 19/11/2015 quy định sửa đổi, bổ sung một số điều của nghị định số 185/2013/NĐ-CP ngày 15/11/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng
- [8] Nghị định số 86/2011/NĐ-CP ngày 22/9/2011 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật thanh tra.
- [9] Nghị định số 97/2011/NĐ-CP ngày 21/10/2011 quy định về thanh tra viên và cộng tác viên thanh tra.
- [10] Nghị định số 92/2014/NĐ-CP ngày 8/10/2014 sửa đổi, bổ sung Khoản 1 Điều 16 Nghị định số 97/2011/NĐ-CP ngày 21/10/2011 quy định về thanh tra viên và cộng tác viên thanh tra.
- [11] Ths. Nguyễn Thị Hải Yến (2017), Khó khăn, vướng mắc trong tổ chức và hoạt động thanh tra chuyên ngành, Cổng thông tin điện tử Thanh tra Bộ Giáo dục và Đào tạo.

- [12] *Huỳnh Ngọc Lễ* (2019), Hoạt động thanh tra chuyên ngành của lực lượng quản lý thị trường tỉnh Đắk Lắk Thực trạng và giải pháp, Khoá luận thạc sĩ Luật học, trường Đại học Luật Hà Nội, Hà Nội.
- [13] Sở Công Thương tỉnh Đắk Lắk (2020), Tổng Cục quản lý thị trường ban hành Công văn triển khai công tác phòng chống dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona gây ra, Cổng thông tin điện tử Sở Công thương Đắk Lắk.
- [14] Thanh tra Chính phủ (2018), Vụ I tổng kết công tác năm 2018, Cổng thông tin điện tử Thanh tra Chính phủ.
- [15] Lê Văn Đức (2020), Hình thức thanh tra Những vấn đề đặt ra từ thực tiễn công tác thanh tra hiện nay, Cổng thông tin điện tử Bộ Giao thông Vận tải.

Danh mục các Website tham khảo

- [16] https://dms.gov.vn/tin-chi-tiet/-/chi-tiet/luc-luong-quan-ly-thi-truong-nam-2021-%C4%91oi-moi-trong-kho-khan-41840-1.html
- [17] https://thanhtravietnam.vn/nghien-cuu-trao-doi/hoan-thien-phap-luat-ve-kiem-tra-xu-ly-vi-pham-hanh-chinh-cua-luc-luong-quan-ly-thi-truong-194540.html
- [18] https://thanhtra.gov.vn/web/guest/xem-chi-tiet/-/asset_publisher//Content/co-quan-uoc-giao-thuc-hien-chuc-nang-thanh-tra-chuyen-nga-1?6133569
- [19] https://vioit.org.vn/vn/hoc-tac-quoc-te/hoan-thien-cong-tac-quan-ly-thi-truong-trong-boi-canh-hoi-nhap-kinh-te-quoc-te-4520.4086.html
- [20] https://dms.gov.vn/tin-chi-tiet/-/chi-tiet/luc-luong-quan-ly-thi-truong-phan-%C4%91au-thuc-hien-20-chu-vang-48743-1.html
- [21] https://moit.gov.vn/quan-ly-thi-truong/tong-cuc-quan-ly-thi-truong-kien-toan-bo-may-khong-de-xay-ra2.html
- [22] https://tptuyhoa.phuyen.gov.vn/van-hoa-xa-hoi/quan-ly-thi-truong-gan-voi-cong-tac-phong-chong-dich-591758
- [23] https://ttt.hanam.gov.vn/Pages/thanh-tra-chuyen-nganh-va-kiem-tra-cua-co-quan-quan-ly-nha-nuoc-quy-dinh-phap-luat-va-thuc-tien-thi-hanh.aspx